

Pohjois-Karjalan

TRENDIT

2/2019

Talouksen kasvun jatkuu yskähähdellen

Teknologisteollisuudessa
ennätysvauhti

Joensuusta työn ilon
pääkaupunki!

On oikea aika
investoida

Pohjois-Karjala mukana
Saimaa-ilmiossa 2026

Taloukasvu jatkuu yskähdellen

Pohjois-Karjalan yrityssektorin liikevaihto kasvoi vuoden 2019 alkupuoliskolla 2,3 %. Vuonna 2018 liikevaihto kasvoi peräti 6,7 %, joten kasvuvauhti hidastui selvästi. Lisäksi kuluvan vuoden alkupuoliskon kehityskuva oli laskusuuntainen, sillä vuoden toinen neljännes oli ensimmäistä heikompi ja kesäkuu oli ensimmäinen kuukausi yli kahteen vuoteen, jolloin kokonaisliikevaihto laski.

Talouden kovin kasvupyrähdys näyttää tältä erää ajoittuneen vuoteen 2018, joka oli muutenkin Pohjois-Karjalan aluekehityksen kannalta hyvä. Liikevaihdon kasvu oli tuolloin vahvinta sitten vuoden 2011, palasimme kahden vuoden tauon jälkeen muuttovoittomaakunnaksi ja työttömyys laski ennätysellistä vauhtia.

Yksi tekijä kasvun hidastumisen taustalla on viennin kasvun puolittuminen. Vaikka maailmantalouden kehityksen haasteet ja epävarmuustekijät heijastuvat Pohjois-Karjalaan, yritysten kasvunäkymät tulevat kuluttajien luottamuksen hiipussa edelleen pitkälti kansainvälisiltä markkinoilta. Sen lisäksi, että maailmantalouden kehitys asettaa raamit yrityssektorin kasvupotentiaalin toteutumiseksi, myös uuden hallitusohjelman linjausten purevuus ja menolisäysten rahoitus riippuu paljon maailmantalouden kehityksestä.

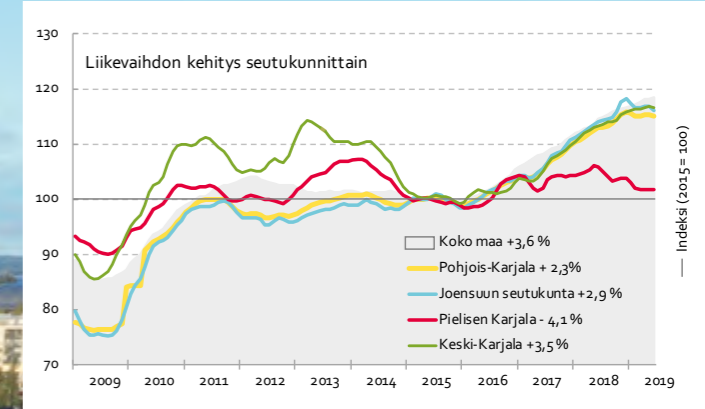
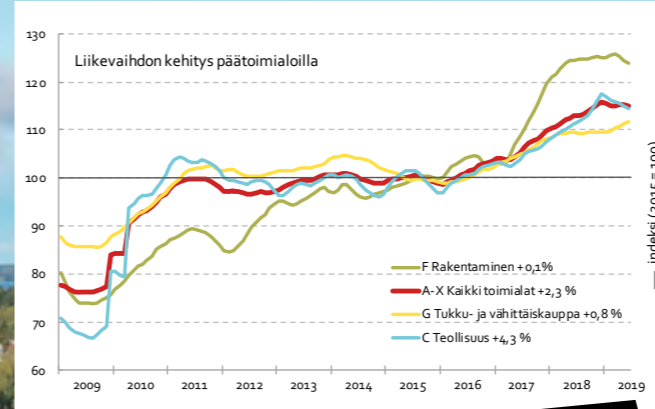
Hallitusohjelma sisältää lukuisia Pohjois-Karjalan kannalta hyviä linjauksia. Näitä ovat mm. alueiden erilaisten lähtökohtien huomioiminen, soteuudistuksen

valmistelun jatkaminen maakuntapohjalta, sote-rahoitusjärjestelmän uudistaminen tarvekioituihin kriteereihin perustuvaksi sekä valtion toimintoja koskevan alueellistamislainsäädännön uudistaminen. Monien asioiden osalta ensivaiheessa vuorossa ovat selvitykset - tulevaisuus näyttää, mitä kirjaukset käytännössä merkitsevät.

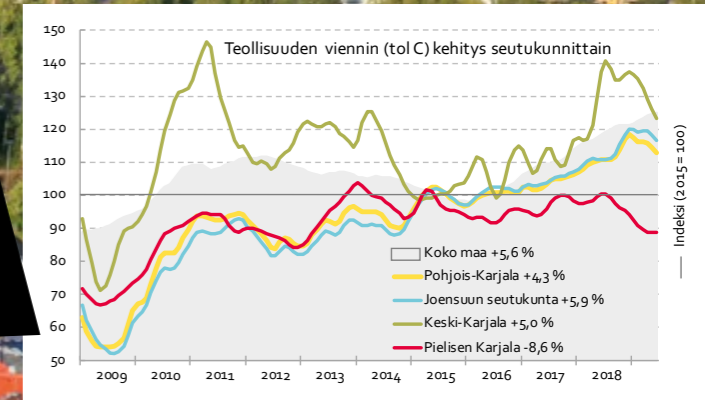
Uudistuksia ja selvitysten tuloksia ei kuitenkaan kannata jäädä odottelemaan. Moniin esille nostettuihin teemoihin onkin jo tartuttu. Tästä kertoo mm. ELY-keskuksen esitys Pohjois-Karjalan kestävän kasvun kokeilualueesta, jonka puitteissa voitaisiin tehdä erilaisia konkreettisia kokeiluja työttömyyden vähentämiseksi ja työllisyyden edistämiseksi. Aloitteellisuudesta kertoo myös Kiteellä valmisteltu rakennemuutostilanteeseen vastaava mittava paketti, joka sisältää useita yritys- ja infrastruktuurihankkeita.

Risto Poutiainen
maakuntajohtaja
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Indeksi 100 on vuosi 2015. Vuoden 2019 tiedot tarkentuvat vuoden 2020 loppuun asti.
Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL 2008 -luokituksen mukainen.
Kuvaajien selitteiden prosenttiluku on viimeisimmän puolivuotiskauden muutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

KEHITYS Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2019	1.-6.2018	1 000 €	%
Tietokäsittelypalvelut (TOL 62-63)	51 642	44 250	7 392	16,7
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	280 698	248 202	32 496	13,1
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	563 357	519 029	44 328	8,5
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	91 488	85 164	6 324	7,4
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	134 485	125 324	9 160	7,3
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	181 335	170 149	11 186	6,6
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	122 768	117 293	5 476	4,7
Teollisuus (TOL C)	1 289 757	1 236 580	53 177	4,3
Luovien alojen yritysryhmä	31 601	30 303	1 298	4,3
Kaivostoiminta ja louhinta, teollisuus, energian tuotto ja jakelu (TOL BCD)	1 456 777	1 400 673	56 104	4,0
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	59 228	57 016	2 212	3,9
Jalostus (TOL BC+DF)	1 827 558	1 767 264	60 293	3,4
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	70 797	68 496	2 301	3,4
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	69 732	68 083	1 649	2,4
Kaikki toimialat yhteensä (TOL A-X)	3 581 101	3 501 619	79 482	2,3
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	169 443	167 417	2 026	1,2
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	95 489	94 394	1 095	1,2
Palvelut (TOL G-U)	1 585 078	1 572 041	13 037	0,8
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	892 845	885 984	6 861	0,8
Rakentaminen (TOL F)	363 647	363 217	430	0,1
Sähkötekniisten laitteiden valmistus (TOL 26-27)	56 671	56 697	-26	0,0
Puun sahaus höyläys ja kyllästys (TOL 161)	145 005	145 437	-432	-0,3
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	32 127	32 708	-580	-1,8
Kivien leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	11 318	11 562	-244	-2,1
Kaivostoiminta ja louhinta (TOL B)	32 814	38 601	-5 787	-15,0

Kaksi kovaa: metalli ja elintarvike

Nurmes-Valtimo -alueen monipuolinen elinkeinorakenne ja pienyritysvaltainen liiketoiminta ovat säilyttäneet eri toimialojen liikevaihdon kehityksen varsin vakaana. Alueen kannalta merkittävien toimialojen - metalliteollisuuden ja elintarviketeollisuuden - vahva kasvu jatkui edelleen alkuvuonna. Molempien toimialojen liikevaihdon kehitys koko Pielisen Karjalassa oli koko maan kasvua korkeampaa.

Metalli- ja elintarvikeyritysten näkymät Nurmes-Valtimo -alueella ovat hyvät myös loppuvuoden 2019 osalta. Kummallakin toimialalla investoidaan jatkuvasti ja luodaan näin edellytyksiä myönteisen kehityksen jatkumiselle.

Vahva kasvu lisää laite- ja koneinvestointien lisäksi myös tarvetta toimitilarakentamiselle. Esimerkiksi Pielispakari Oy toteuttaa historiansa suurinta inves-

tointia, joka kaksinkertaistaa tuotantokapasiteetin. Jatkossa vuosituotanto voi olla peräti sata miljoonaa piirakkaa. Yritykset ovat Nurmes-Valtimo -alueella rekrytoineet alkuvuonna edelleen uusia työntekijöitä lähes viime vuoden malliin, mutta jatkossa yleinen talouskasvu määrittelee tähän tahdin.

Metsäsektorin merkitys on Nurmes-Valtimo -alueelle suuri ja huippusuhdanteen lasku ja vaikea markkinatilanne puraisivat kasvun terän näiltä toimialoilta. Tämä on merkittävin tekijä, joka veti koko Pielisen Karjalan alueen liikevaihdon kehityksen lievään laskuun. Myös pientalotuotannon loppuminen alueelta heijastuu vielä liikevaihdon vertailulukuihin.

Loppuvuoden osalta odotukset ovat Nurmes-Valtimo -alueella korkealla niin matkailun, metallin kuin elintarvi-

kealan osalta. Matkailussa sesonki on jo jatkunut kesäkuusta elokuulle saakka ja alueella tehdään yritysten toimesta vahvaa toiminnan kehittämistä. Paikallinen yritys Äksyt Ämmät Oy on aloittanut matkailupalveluiden myynnin verkko-kaupan kautta.

Minna Heikkinen
toimitusjohtaja
Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
PIKES

-4,1

PIELISEN KARJALAN SEUTUKUNTA	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2019	1.-6.2018	1 000 €	%
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	10 479	8 983	1 496	16,6
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	5 778	5 263	514	9,8
Rakentaminen (TOL F)	18 402	17 297	1 105	6,4
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	15 078	14 277	801	5,6
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	17 427	16 757	670	4,0
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	2 902	2 934	-31	-1,1
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	90 351	91 663	-1 313	-1,4
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	20 411	20 716	-305	-1,5
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	151 406	153 812	-2 406	-1,6
Kaikki toimialat yhteensä (TOL A-X)	323 508	337 307	-13 799	-4,1
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	8 241	8 732	-490	-5,6
Jalostus (TOL BC+DF)	144 741	155 323	-10 582	-6,8
Kaivostoiminta ja louhinta, teollisuus, energian tuotto ja jakelu (TOL BCD)	126 696	137 936	-11 240	-8,1
Teollisuus (TOL C)	121 037	131 780	-10 743	-8,2
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	16 979	18 737	-1 758	-9,4
Puun sahaus höyläys ja kyllästys (TOL 161)	38 799	44 195	-5 396	-12,2
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	2 408	3 032	-624	-20,6

Hyviä uutisia ja sitten ei

Lieksan elinkeinoelämästä on tullut kesän ja alkusyksyn mittaan sarja hyviä uutisia. Joptek Oy Composites:n konkurssin pohjalta Lieksaan ovat rantautuneet HBR Finland Oy ja EC-Engineering Oy, jotka yhdessä työllistävät jo enemmän työntekijöitä kuin Joptek Oy Composites parhaimmillaan. Sekä HBR Finland Oy että EC-Engineering Oy ovat vahvoja toimijoita, joiden näkymät ovat hyvät.

Reino ja Aino kenkiä valmistaneen PK Kappi Oy:n konkurssin myötä myös Suomen Rengastehdas Oy:n (Suomi Tyres) toiminta päättyi. Nyt molemmille tuotantolinjoille on näköpiirissä jatkaja. Suomi Kenkä Oy tulee jatkamaan kenkien valmistusta Lieksassa ja viimeisimpänä uutisoitiin polkupyörien rengastuotannon jatkumisesta LieksaTyres Oy:n toimesta. Molempien tuotantolinjojen näkymät ovat vahvemmat kuin aikaisemilla toimijoilla.

Edellisten lisäksi Nokia raskaiden renkaiden tuotanto jatkuu, Green Fuel Nordic Oy:n bioöljytehtaan rakennustyöt on aloitettu jne. Uusien avausten myötä vire näytti vielä syyskuun loppuun vahvalta.

Lisää haasteita

Mutta ei niin hyvää, ettei jotain harmittavaakin. Lokakuun alussa meidät tavoitti uutinen Amcor Flexibles Finland Oy:n yhteistoimintamenettelystä. Pelkona on, että Lieksan tehdas suljetaan ja sitä kautta noin seitsemänkymmentä ammattilaista irtisanotaan. Kerrannaisvaikutuksineen isku Lieksan elinkeinoelämälle on kova.

Lieksan positiivinen työllisyyskehitys on ollut viimeisen kahden vuoden aikana ripeää, kuitenkin niin, että Lieksan työttömyysaste on vielä selvästi koko Suomen keskiarvoa heikompi. Nyt Amcor Flexibles Finland Oy:n

ilmoitus mahdollisesta tuotantolaitoksen sulkemisesta Lieksassa uhkaa katkaista positiivisen työllisyyskehityksen.

Toki Tilastokeskuksen numeroiden valossa myös Lieksan perinteisesti vahva toimiala, metsäteollisuus, yskähtelee. Kiinan ja Yhdysvaltojen kauppasota yhdistettynä epäselvään Brexit-tilanteeseen on aiheuttanut häiriöitä markkinoilla ja tuotantoketjuissa. Selvimmin tämä näkyy metsäteollisuuden varastojen täyttymisenä ja heikkona hintakehityksenä markkinoilla.

Toisaalta kansainvälisesti ilmassa on kuitenkin myös optimismia, koska keskuspankin elvytyshanat ovat taas auki. Esimerkiksi Euroopan keskuspankki polkaisi syyskuun alussa käyntiin markkinoiden odotuksia laajemman elvytyspaketin. Selvää on, että korkotaso tulee pysymään matalalla tasolla, joten investointien käynnistymiselle myös Lieksassa ovat edellytykset olemassa. Uudet, kilpailukykyä parantavat investoinnit ovat tarpeen, sillä ilman investointeja ei ole myöskään kasvua.

Lieksassa ollaan iloisia elintarviketeollisuuden yritysten vahvasta etenemisestä. Myös matkailussa on selvästi positiivinen vire, mutta tuntuma matkailuyritysten hyvästä alkuvuodesta ei kuitenkaan nouse tilastossa mitenkään esille – tilastoharhaako?

Heikki Rusanen
toimitusjohtaja
Lieksan Kehitys Oy Lieke

+3,5

Hyvää kehitystä

Keski-Karjalassa on kaikkien toimialojen liikevaihto kasvanut vuodesta 2016 lähtien. Myös alkuvuonna 2019 kasvu jatkui, sillä tammi-kesäkuussa liikevaihto kasvoi 3,5 % edellisen vuoden tammi-kesäkuuhun verrattuna.

Suhteellisesti eniten liikevaihtoaan kasvatti hallinto- ja tukipalvelut sekä tieteellinen ja tekninen toiminta. Toimialan liikevaihto kasvoi lähes 48 %. Kasvussa näkynee erityisesti suunnittelu- ja rakennustoimistojen hyvä työtilanne.

Teollisuudessa alkuvuosi meni hyvin, sillä sen liikevaihto kasvoi liki 7 %. Eri-tyisesti metallituotteiden ja puutavaran valmistus pärjäsivät hyvin, sillä molempien toimialojen liikevaihto lisääntyi noin 14 %. Myös puun sahaus ja kyllästys kasvatti liikevaihtoaan yli 4 %. Teollisuuden vienti kasvoi 5 %.

Myös palvelut kokonaisuudessaan pääsivät plussalle: palvelualan liikevaihto kasvoi yli 4 %. Tukku- ja vähittäiskauppa kasvatti liikevaihtoaan reilulla miljoonalla. Majoitus- ja ravitsemustoiminnan liikevaihto väheni vain hieman verrattuna edellisuoden tammi-kesäkuuhun. Keski-Karjalassa ollaan nyt uuden edessä. Stora Enso ilmoitti kesällä lopetta-

vansa Kiteen sahan, mikä tarkoittaa suoraan noin 130 työpaikan menetyksiä, minkä lisäksi kerrannaisvaikutuksina työpaikkamenetykset ovat useita satoja. Keski-Karjala onkin hakeutunut äkillisen rakennemuutoksen alueeksi, sillä työpaikkamenetykset ovat merkittäviä. Teolliset työpaikat vähenevät selvästi jo kolmannen kerran Keski-Karjalassa.

Pahimpaan alettiin varautua heti kesällä. Keski-Karjalassa on koottu yhdessä kuntien, KETI Oy:n ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton kanssa rakennemuutoksen kasvupaketti vuosille 2020-2022, joka on toimitettu valtioneuvostolle. Kaikkiaan kasvupakettiin on kirjattu yhteensä noin sadan miljoonan euron kehittämis- ja investointihankkeet, joista kustannuksiltaan noin puolet on yritysten hankkeita. Yritysten hankkeet painottuvat mm. matkailuun, biotalouteen, luonnontuotteisiin, kiertotalouteen ja korkean jalostusarvon teknologiaratkaisuihin.

Lisäksi tavoitteena on kehittää mm. seudun infraa ja liikenteellistä tavoitettavuutta. Kasvupakettiin on varattu resursseja erityisesti työllistämiseen ja koulutukseen, koska sahan lakkautuksen myötä tarvitaan uutta osaamista. Meillä on myös työvoimapulaa etenkin

metalliteollisuudessa ja hoiva-alalla, joten toimiva rekrytointikoulutus voi tuoda helpotusta näidenkin alojen tarpeisiin. Myös Keski-Karjalan kunnat ovat itse panostamassa elinkeinon kehittämiseen ja rakennemuutoksen hoitamiseen yli 14 miljoonaa euroa.

Yritysten investointinäykymät ovat Keski-Karjalassa kahden hiljaisemman vuoden jälkeen nousseet. Sen osoittavat vasta julkistettu syksyn Pk-yritysbarometri ja rakennemuutoksen hankelutelo. Toivottavasti saamme kasvupaketin Keski-Karjalaan, jotta selviämme rakennemuutoksesta mahdollisimman vähin menetyksin.

Risto Hiltunen
toimitusjohtaja
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

KESKI-KARJALAN SEUTUKUNTA	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2019	1.-6.2018	1 000 €	%
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	21 773	14 718	7 055	47,9
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	3 566	3 126	440	14,1
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	5 420	4 760	660	13,9
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	24 204	22 131	2 072	9,4
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	32 371	29 777	2 594	8,7
Kaivostoiminta ja louhinta, teollisuus, energian tuotto ja jakelu (TOL BCD)	110 908	103 935	6 973	6,7
Teollisuus (TOL C)	107 299	100 606	6 692	6,7
Jalostus (TOL BC+DF)	135 507	127 759	7 748	6,1
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	122 833	117 487	5 346	4,6
Puun sahaus höyläys ja kyllästys (TOL 161)	29 416	28 256	1 160	4,1
Kaikki toimialat yhteensä (TOL A-X)	284 076	274 379	9 697	3,5
Rakentaminen (TOL F)	25 066	24 345	721	3,0
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	64 346	63 259	1 087	1,7
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	3 764	3 778	-14	-0,4
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	19 536	19 794	-258	-1,3
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	14 200	14 622	-422	-2,9

"Rakennemuutoksen kasvupaketin kustannusarvio on noin 100 M€"

Rakennemuutoksen kasvupaketilla järeitä toimia

Stora Enson päätettyä sulkea Kiteen sahan Keski-Karjalassa koottiin ainutlaatuinen rakennemuutoksen kasvupaketti, jolla seutu halutaan kääntää uuteen nousuun.

Yhteisen työn tuloksena syntyi joukko ratkaisuehdotuksia sekä sadan miljoonan euron rakennemuutoksen kasvupaketti, mikä on toteutuessaan merkittävä kasvusysäys seudulle. Alueella on vahva tahto tehdä kaikki voitava aluetalouden mahdollisimman nopeaksi toipumiseksi. Kaikkiaan kasvupaketissa on 38 toimenpidettä. Ensimmäinen yhteisten ponnistelujen positiivinen tulos saatiin, kun Puhoksen risteysalueen parantamiseen ohjattiin hallituksen ensi vuoden budjetista 2,4 miljoonaa euroa.

Valtaosa kasvupaketin toimista on yrityshankkeita. Kasvupakettia varten Keski-Karjalan kehitysyhtiö KETI kartoitti seudun yritysten investointi- ja kehittämissuunnitelmat. Positiivinen yllätys oli se, miten paljon seudun yrityksissä on kasvuhaluja ja kehittämisintoa. Puupohjainen biotalous, kiertotalous, teknologiaratkaisut, puhtaat luonnontuotteet ja kestävä matkailu korostuvat yritysten investoinneissa ja kehityssuunnitelmissa. Ne luovat uskoa tulevaisuuteen ja mahdollisuuksiin seudun nopeasta toipumisesta.

Rakennemuutoksen kasvupaketti sisältää myös tarvittavat nopeat työllistämistoimet, saavutettavuuden kannalta kriittiset parantamiskohteet sekä muita elinkeinoelämän kasvua tukevaa koulutusta, investointeja ja kehittämishankkeita.

Karjalan radan nopeiden junayhteyksien edellyttämät tasoristeysten poistot ja perusparannus palvelisivat paitsi nopeita yhteyksiä ja liiketurvallisuutta, mutta auttaisivat samalla myös aluetalouden toipumista.

Odotamme myös valtiovalta osaltaan välittömiä ratkaisuja ja erityistä rahoitusta kasvupaketin hankkeisiin osana kriisin ratkaisua. Valtioneuvostolle on esitetty Keski-Karjalan alueen nimeämistä äkillisen rakennemuutoksen alueeksi vuosille 2020-2022. Avainministeriön ja ministeriöiden virkamiehiin on oltu tiiviisti yhteydessä koko syksyn ajan. Maakunnan kansanedustajat ovat tehneet hyvää työtä asian ratkaisemiseksi.

Työttömyysuhan alla olevien sahan työntekijöiden, Kiteen kaupungin ja koko seutukunnan kannalta tärkein toive on, että sahaustoiminta Kiteellä voisi jatkua uuden toimijan voimin.

Joitakin viikkoja sitten kuultiin Lieksan Amcorin tehtaan mahdollisesta sulkemisesta. Sekä Lieksan että Kiteen ikävät uutiset voivat tarjota myös positiivisia näkymiä niille yrityksille, jotka kamppailevat työvoimapulassa. Nopeimmat ja nohevimmat yritykset ovatkin toivottavasti jo liikkeellä vapautuvien ammatti-ihmisten palkkaamiseksi ja toiminnan laajentamiseksi paikkakunnilla.

Jarno Turunen
aluekehityspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vankka perusta kestää maailmantalouden puhurit

+2,9

Ennakoitu talouden hidastuminen näkyy myös Joensuun seudulla. Seudun kokonaisliikevaihdon kasvu hidastui 2,9 %:iin – olemme nyt valitettavasti kokonaan kasvulukujen alapuolella.

Metsäbiotalouden kokonaiskuva ei ole muuttunut: puupohjaisilla tuotteilla korvataan jatkossa uusiutumattomista raaka-aineista valmistettuja tuotteita ja puun kysyntä tulee lisääntymään. Valitettavasti viime kuukausien suunta on ollut negatiivinen. Metsätalouden ja puunkorjuun liikevaihto kääntyi alkuvuoden 8,8 % kasvusta huhti-kesäkuussa nopeasti 1,6 % laskuun ja puutuotteiden valmistuksen kasvu hytyi 1 %:iin. Puun kysyntä yskii mm. Keski-Euroopan ylitarjonnasta johtuen.

Seudun teollisuudessa hyvä kasvuvauhti

Seudun teollisuudessa oli huhti-kesäkuussa kokonaisuutena hyvä kasvuvauhti 5,6 % ja vaikka kasvu on hidastunut,

niin se on edelleen kovempi kuin koko maassa (4,4 %). Metalliteollisuudessa ensimmäisen vuosipuoliskon kasvu oli 8,7 % ja muovituotteissa peräti 11 %. Kasvuluvut pienenevät toisella neljänneksellä ja teollisuusyritysten näkymissä on voimakasta hajontaa.

Useissa yrityksissä on edelleen tilauskirjat täynnä ja pula työvoimasta, kun taas osa varautuu tilausten mahdolliseen vähentymiseen. Suurimman viennin suunta Euroopan teollisuuden veturimaan Saksan teollisen tuotannon suunta alaspäin on jyrkentyneet. Tästä huolimatta metalliteollisuuden viennin kasvu kiihtyi toisella neljänneksellä 9,6 %:sta 12,1 %:iin.

Valopilku on ravitsemus- ja matkailuala

Rakentamiselle on seudulla edelleen hyvät edellytykset symmetrisen kaupungin rakentamisen ja aktiivisen kaavoituksen ansiosta, mutta se ei näy

alan yritysten liikevaihdossa. Rakentaminen kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä vain 1,1 % ja toisella neljänneksellä ala kutistui 1,7 %. Kauppa kasvoi ensimmäisellä vuosipuoliskolla nihkeän 1 %. Positiivisena kehityssuuntana seudun kaupanalan suuret työllistävät yritykset ovat laajentaneet aktiivisesti muualle.

Suhdanneherkät alat kertovat selkeästi kieltään talouden suunnasta - valopilku on ravitsemus- ja matkailuala, jossa päästiin 3,5 % kasvuun. Elintarvikealamme etenee suhdanteita vastaan ja se kiihdytti 2,3 %:sta 6,5 % kasvuun toisella neljänneksellä.

Iso kuva edelleen positiivinen

Isossa kuvassa Joensuun seudun kasvuluvut, toimialojen mahdollisuudet ja kehityssuunnat ovat edelleen positiiviset. Euroopan maiden ostopäällikköindeksien, yritysjohtajien odotusten ja luottamusindikaattorien valossa tällä het-

kellä ei ole kuitenkaan realistista puhua tilapäisestä markkinoiden yskimisestä.

On selvää, että Britannian brexit -sähäly, Kiinan ja USA:n kauppasota sekä Trumpin arpomat tullit EU:n tuotteille vaikuttavat negatiivisesti maailmantalouteen ja myös seutumme näkymiin.

On kuitenkin muistettava, että talouden suhdanteet tulevat ja menevät – eteenpäin katsovat ja ketterästi muutoksissa toimivat yritykset menestyvät aina. Hidastuvassa taloudessa mahdollisuuksia tarjoavat kilpailijoista aidosti erottuva osaaminen, näkäinen myynti ja kotipesän kunnostaminen. Ennen kaikkea: strateginen suunta kannattaa rohkeasti säilyttää eikä lähteä hötkylämään.

Harri Palviainen
toimitusjohtaja
Business Joensuu Oy

JOENSUUN SEUTUKUNTA	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2019	1.-6.2018	1 000 €	%
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	255 851	225 313	30 538	13,6
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	83 696	75 383	8 313	11,0
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	516 166	474 989	41 177	8,7
Puun sahaus höyläys ja kyllästys (TOL 161)	80 821	74 468	6 353	8,5
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	171 856	161 642	10 214	6,3
Teollisuus (TOL C)	1 064 552	1 007 812	56 740	5,6
Kaivostoiminta ja louhinta, teollisuus, energian tuotto ja jakelu (TOL BCD)	1 222 998	1 162 723	60 275	5,2
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	51 500	49 260	2 239	4,5
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	60 127	57 525	2 602	4,5
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	100 510	96 214	4 296	4,5
Jalostus (TOL BC+DF)	1 551 882	1 487 937	63 945	4,3
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	57 630	55 658	1 972	3,5
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	133 300	129 016	4 284	3,3
Metsätalous ja puun korjuu (TOL 02)	60 877	59 037	1 840	3,1
Kaikki toimialat (TOL A-X)	2 976 606	2 892 720	83 886	2,9
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	104 864	102 290	2 574	2,5
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	737 986	730 739	7 247	1,0
Palvelut (tol G-U)	1 310 737	1 300 321	10 416	0,8
Sähkötekniikan laitteiden valmistus (TOL 26-27)	54 361	54 388	-26	0,0
Rakentaminen (TOL F)	320 301	321 816	-1 515	-0,5
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	22 799	23 711	-911	-3,8
Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (TOL 23)	26 302	29 681	-3 379	-11,4

Seudun toimialojen näkymät vaihtelevat

On selvää, että maailmantalouden kuluta-ajat ovat hetkeksi ohi. Suomea koskevat uusimmat talousennusteet ennustavat vuodelle 2020 hidasta 0,8 – 1,7 % BKT:n kasvua. 17 eri lähteestä tarkastellen tyypillisin kasvuennuste on 1 %:n molemmiin puoliin.

Seutumme metalliteollisuuden yritykset ovat investoineet voimakkaasti, kuten esimerkiksi John Deere, Kesla, Mantinen Group, Okun Koneistuspalvelu ja Okun Hammaspöytä. Näiden investointien koko on 35 miljoonaa euroa. Lisäksi useissa muissa teollisuusyrityksissämme investoidaan parhaillaan. Ajureina ovat automaatio, digitalisaatio, tuottavuus ja tehokkuus. Nämä antavat hyvät edellytykset menestyä hitaammankin talouskasvun aikana.

Hyvien uutisten rinnalle on noussut myös kysynnän taittumisen merkkejä. Suurella osalla on vielä ennätystähtiin töitä, mutta ennusteita on myös laskettu. Investointeja on joissakin yrityksissä siirretty myöhemmäksi. Seudun muoviteollisuudessa on uutisia sopeuttamisjärjestelyistä.

Metsäbioalalla nopea käänös

Metsäbioalan korkeasuhdanne on kääntynyt nopeasti, mutta tämä ei muuta isoa kuvaa puupohjaisten tuotteiden merkityksen kasvusta. Havusellun hinnat ovat pudonneet huipputasosta kolmanneksen. Kysyntä on kuitenkin vahvaa, eikä tuotannon rajoituksista ole ilmoitettu.

Sahateollisuuden tilanne on vaikeampi: Keski-Euroopan hyönteistuhot ovat kasvattaneet sahausmääriä ja tuotantoa on dumpattu. Kotimaan rakentamisen hiipuminen on vähentänyt kysyntää, rakentamisen ja kuljetusalan hiljeneminen Euroopassa näkyy tuotannon rajoituksina vaneriteollisuudessa. Raakapuumarkkinoilla tukin kysyntä on heikentynyt. Samaa aikaan seudullamme iloitaan liuosellun tuotannon käynnistymisestä Uimaharjun toisella tuotantolinjalla ja VAPOn investoinnin etenemisestä.

Kauppan toimijat laajentavat uusille alueille

Kauppan alan liitto ennustaa 40 % kauppoista katoavan ja Joensuun seudun kilpailijoina ovat yhä useammin verkkokaupat. Samaan aikaan seutumme vahvat kauppan toimijat ovat onnistuneet laajentamaan markkina-aluettaan.

Matkailualalla on mennyt viime kuukausina Joensuun seudulla hyvin. Yöpymiset, rajanylitykset, huoneiden keskihinnat ja käyttöasteet ovat nousussa. Venäläisten matkat Niiralan kautta ovat lisääntyneet 7 %. Matkailualalla on investoitu esimerkiksi Botanian ravintola- ja tapahtumamaailmaan ja uuteen huoneistohotelliin.

ICT porskuttaa

ICT-ala porskuttaa hyvässä vauhdissa. Alalla on tehty yritysjärjestelyjä, Sensire sai 5 M€ pääomasijoituksen Japanista, useat yritykset ovat laajentaneet kansainvälisille markkinoille, alalla on kymmeniä avoimia työpaikkoja ja uusia startup -yrityksiä. Fotoniikkatoimialalla Dispelix investoi Joensuussa, mutta Nanocomp siirtää tuotantoaan Kiinaan säilyttäen osaamisen perustuvan tuotannon ja tuotekehityksen seudullamme.

Kaivannaisalalla Outokummussa käynnistyy GTK:n laboratorion ja koetehtaan modernisointi. Elintarvikealalla on käynnistynyt uusia pienempiä yrityksiä. Elokuva-alalla on neuvottelussa ennätyksellinen määrä tuotantoja yhteisbudjetiltaan 40 M€.

Business Joensuu on käynnistänyt useita uusia palveluita seudun yritysten kasvun, kansainvälistymisen, digitalisaation, työvoiman saannin ja rahoituksen tueksi. Ne tukevat osaltaan yritystemme menestystä talouden suhdanteista riippumatta. Tulevaisuudelle hyvää lupaa se, että Joensuun seudulle on tänä vuonna jo tähän mennessä perustettu uusia yrityksiä ennätysmäärä 380 kpl ja toteutettu 35 yrityskauppaa.

Business Joensuun toimialavastaavat

On oikea aika investoida!

Kauppasota, brexit, hyyytyvä Saksa ja euroalueen talouskasvun seisahtuminen. Äkkiseltään ankea ajankuva ei sittenkään ole totuus Pohjois-Karjalassa. Suhdanteet nousevat ja laskevat, mutta investoinnit maakunnassa jatkuvat. Yhteistyötä ja vikkeliä jalkoja kasvu vaatii.

Taantumasta on tehty kansakunnalle yhteinen visio. Ajoin tuntuu, kuin olisimme yhdessä vähän kuin Asterixin gallialaiset, jotka pelkäsivät taivaan putoavan niskaan. "Suomi on jäänyt pelon valtaan. Täällä on puhuttu työvoiman loppumisesta ja kestävyysvajesta pitkään, ja yritykset ovat sen sitten uskooneet", kommentoi Etlan toimitusjohtaja Aki Kangasharju suomalaisyritysten investointihaluttomuuden tuskaa (HS 18.8.2019).

"Se on vaan tehtävä"

Joensuulainen ViiMet Oy on hitsattujen ja koneistettujen osakokonaisuuksien valmistaja. Toimitusjohtaja Olli Rissanen osti yrityksen yhtiökumppaninsa Ari Niskasen kanssa seitsemän vuotta sitten. Vuonna 1986 perustettuun yhtiöön oli ehtinyt kertyä kosolti investointivelkaa, jota ViiMet on purkanut nyt kolmessa eri investointipaketissa.

- Olemme investoineet uuteen koneistuksen ja hitsauksen teknologiaan, digitalisaatioon sekä laatu- ja johtamisjärjestelmiin. Kolmen investointipaketin yhteissumma on noin kolme miljoonaa euroa, Rissanen kertoo.

Summa on merkittävä yritykselle, jonka liikevaihto oli viime tilikaudella 3,45 miljoonaa euroa. Kuluvan tilikauden liikevaihdon Rissanen arvioi nousevan noin 3,7 miljoonaan. Työntekijöitä on nyt kaikkiaan 26. Sitten vuoden 2012 firmaan on palkattu kymmenen uutta ihmistä.

- Laskusuhdanteessa voi tietysti pelätä investointeja. Noususuhdanteessa voi jättää investoimatta kiireeseen vedoten. Ei ole sen oikeampaa hetkeä investoida, se vaan pitää tehdä. Sillä jos et niin tee, investointivelka kasvaa – ei se sieltä mihinkään poistu, muistuttaa ViiMetin Rissanen, joka investoi myös omaan osaamiseensa. Hän aloitti tänä syksynä teknologiaosaamisen johtamisen ylemmän amk-tutkinnon opinnot.

Elintärkeitä kanssakulkijat

Finnveran aluepäällikkö Hannu Puhakka esittelee syyskuun alussa julkaistua PK-yritysbarometriä. "Mitkä ovat keskeiset syyt siihen, että yrityksellänne ei ole investointiaikeita?" Valtakunnallisissa vastauksissa kysymykseen saatu ykkösvastaus on Puhakan mielestä häkellyttävä.

- Noin joka toinen yritys vastasi, etteivät investoinnit ole lainkaan keskeinen asia yrityksen strategiassa. Siis toisin sanoen noin puolet vastaajista oli sitä mieltä, etteivät investoinnit kosketa heitä millään tavalla. Sopii kysyä, onko uudistumisen edellytyksiä riittävästi tutkittu tai liiketoimintasuunnitelmaa päivitetty.

Yhteiskunnan näkökulmasta olisi suotavaa, että kasvuhaluista yrittäjiä olisi enemmän. Mutta yrityksiä ei voi pakottaa kasvamaan, investoimaan saati kansainvälistymään; jokainen yritys tekee päätöksiä omasta näkökulmastaan.

Kysymys kuuluu, miten mahdollisimman monet pohjoiskarjalaiset yritykset saadaan ViiMetin tapaan päivittämään liiketoimintasuunnitelmiaan? Miten yrityksistä saadaan kunnianhimoisempia? Miten yrittäjiä voidaan rohkaista ottamaan myös riskejä?

- Käärimällä hihat, kovalla jalkatyöllä, selkeällä viestinnällä ja paketoimalla yrityksille mahdollisimman konkreettisia palvelupaketteja, kiteyttää Finnveran Puhakka ja viitteli kaikkien yritysrajoitusten toimivien kehittäjien ja rahoittajien suuntaan.

Hihat on kääritty myös Business Joensuussa, jonka palvelukattaus on huomattavan laaja. Tarjolla on päivystävä puhelinpalvelu, yritysvalmennusta, tukea kasvuun ja kehittymiseen, kansainvälistymiseen ja sijoittumiseen. Palvelutarjonta kattaa konkreettisesti koko yrityksen elinkaaren liikeideoiden jalostamisesta omistajavaihdoksiin.

Kasvuhakuinen uurastus on tuottanut tuloksia myös investointirintamalla. Joensuun seudulla sekä isot että pienet yritykset ovat investoineet ahkerasti.

"Enemmänkin kyse on siitä, että kahden vuoden jälkeen palataan lähemmäs normaalia tasoa"

Yrittäjän kielellä, kiitos!

Yrityksille on tarjolla monenlaista tukea, apua, sparrausta, verkostoja ja rahoitusta. Miten viesti serviisistä menee perille, riippuu paljon myös siitä, onko sanoma selkeä ja kieli yhteinen.

Kuulostaa raikkaalta, kun Finnveran aluepomo antaa yritysten kehittäjä- ja kirjittäjäkumppaneille tukkapölyä kielenkäytöstä. Ja kyllä – Puhakka tukistaa myös omaa organisaatiotaan.

- Otetaan nyt vaikka sana "innovaatio" – onko se joku tekninen laite tai uusi kone, vai mikä? Innovaation sijasta olisi rakentavampaa keskustella yrittäjän kanssa siitä, miten hän voisi muokata tarjonnastaan – siis myös palvelustaan – entistä fiksumman, kilpailijoista erottuvan.

Entäs sitten "ekosysteemi" – eikö voisi puhua yksinkertaisesti asioiden yhdessä tekemisestä?

EU-lähtöisiä rahoitusratkaisuja yrityksille on tarjolla valtava määrä, mutta Finnveran Puhakan mukaan ne tunnetaan "järkyttävän huonosti". Lieneekö lampaanlatinalla vaikutusta tunnettuuteen?

Onhan meillä sitten vielä se surullisen kuuluisa sana "hanke". On hankesuunnitelmia, hankerahoituksia, hankehakemuksia. Hanke-sanan synonyymejä ovat sellaiset sanat kuin aie, aloite ja puuha. Business Joensuussa asiakkaille ei jatkossa puhuta enää hankkeista, vaan palveluista.

- Business Joensuu on palveluorganisaatio – asiakas edellä mennään ja palvelujen kanssa, linjaa Business Joensuun Rivas.

-Tahti on ollut huikea viimeiset kaksi vuotta, iloitsee Business Joensuun palvelujohtaja Tuomo Roivas.

Investointeja tulevaisuuteen

Business Joensuu on ollut kättilöimässä pääosin seudun pienimpien yritysten investointeja noin 15 miljoonan euron edestä kuluvana vuonna. Yksittäisiä isoja investointeja Roivas listaa Joensuun seudulta useitakin: Enocellin 50 miljoonaa euroa, Ilomantsin aktiivihilitehtaan 25 miljoonaa, Mantsisen 12 miljoonan satsaus Ylämyllylle, John Deeren ja Joensuun Yrityskiinteistöjen yhteenlaskettu 20 miljoonan investointi tuotantoon.

Teollisuuden investoinneissa koko Pohjois-Karjalan tähtenä tuikkii Lieksa. Binderholz sijoitti uuteen sahalinjaan reilut 20 miljoonaa euroa. Anaika Wood satsaa uuden sahalinjan sekä lajittelu- ja paketoitilaitoksen rakentamiseen useita miljoonia kuluva ja ensi vuoden aikana. Pankaboard uudistaa tuotantoaan noin 10 miljoonalla eurola. GFN Lieksa Oy puolestaan rakentaa bioöljytehtaan Kevätniemen teollisuusalueelle. Kokonaisinvestointi on lähes 25 miljoonaa. Myös elintarvikeala kasvaa. Porokylän Leipomo tuplasi juuri gluteenittomien tuotteiden toimitilansa Lieksassa. Investoinnin arvo on noin 1,5 miljoonaa.

Teollisuuden rinnalla matkailu on Lieksan toinen painopistealue. Matkailun kokonaisinvestoinnit ovat 140 miljoonan euron luokkaa. Investointitahti Lieksassa ei osoita edelleenkaan hyytymisen merkkejä.

Hyytymisen merkkejä ei manaa Tuomo Roivaskaan, vaikka yritysten tilauskannat ovat hieman supistuneetkin.

- Enemmänkin kyse on siitä, että kahden todella hyvän vuoden jälkeen palataan lähemmäs normaalia tasoa.

Automaation aika

- Käynti Japanissa Mazakin työstökoneitehtaalla muutama vuosi sitten avasi silmät. Rupsin miettimään, että miten automaatiota ja robotiikkaa voisi hyödyntää omassa tuotannossa, Joensuun CNC-Machining Oy:n toimitusjohtaja Petri Holopainen taustoittaa.

Yhtiö palvelee metsäkonevalmistajia, kaivosteollisuutta sekä jätevesisektoria. Kuluva vuoden liikevaihto nousee noin 4 miljoonaan euroon. Vuoden sisällä taloon on palkattu kuusi uutta työntekijää.

Vuonna 2013 Joensuun CNC-Machining investoi reilut 2 miljoonaa euroa omiin tuotantotiloihin ja laitteisiin. Viime vuonna satsattiin automaatioon ja kiinteistöön noin 2,8 miljoonaa euroa. Automaatio toi mukanaan panostukset digitalisaatioon. Joensuulaisen Process Genius Oy:n kanssa yhtiö on rakentanut tuotannon käyttösuhdeseurantaa.

- Tuotannon läpinäkyvyys on parantunut ja pullonkaulat on löydetty, kertoo Holopainen. Automaatioon ja digitalisaatioon investoimista hän aikoo ponnekaasti jatkaa, sillä yhtiö haluaa olla kehityksen terävimmässä kärjessä.

Outokumpulainen hienomekaniikan ja tarkkuustyöstön erikoiskoneistamo Okun Koneistuspalvelu kuuluu maakunnan menestyjiin – ja investoijiin. Reilun vuoden takainen 1,5 miljoonan euron investointi saa nyt jatkoa, kun Oku sijoittaa 1,7 miljoonaa euroa automaatioon teknologiaan.

- Investointisuunnittelu on meille merkittävä osa strategista toimintaa. Investoinnit ja toiminnan kehittäminen eivät ole hetken asioita, vaan aina pidemmän aikavälin satsauksia, Okun Koneistuspalvelun toimitusjohtaja Päivi Kettunen linjaa.

Maailmanluokan huippuyhtiöitä kaivosten uumenista avaruuteen palvelevan Okun toimitusjohtaja näkee suhdannevaihtelussa myös hyvää.

- Suhdannevaihtelu ei ole pelkästään mikään negatiivinen asia. Se myös tervehdyttää ja painee miettimään kustannuksia ja tuottavuutta kehittämisen näkökulmista.

Myös Business Joensuu on ottanut maakunnan muovi- ja metalliyritysten automaatiotason noston luupin alle. Rakenteilla on teollisuuden kilpailukyvyyn parantamiseen tärkeä projekti. Maakunnassa alojen yritykset työllistävät yhteensä noin 6 000 ihmistä. Yhteenlaskettu liikevaihto on reilusti yli miljardi euroa. Liikevaihdosta hyvinkin 70 prosenttia tulee viennistä. Puhutaan siis äärimmäisen tärkeästä kokonaisuudesta.

- Vierailin taannoin Saksassa isohkossa yrityksessä, jossa neljännes työntekijöistä on robotteja. Esimerkiksi Saksaan verrattuna meillä on vielä kovin vähän automaatiota. Automaatio etenee maailmalla. Meillä ei ole varaa jäädä kehityksestä jälkeen, jos meidän pitää muovi- ja metallialan tuotannon jatkossakin Pohjois-Karjalassa, Tuomo Roivas painottaa.

TEKSTIT: Sirkka-Liisa Aaltonen
Viestintä Ässä Oy

”Investoimalla aineettomaan pääomaan saavutetaan kilpailuetu, joka ei ole ostettavissa eikä kopioitavissa”

Paljon enemmän kuin koneita ja laitteita

Investoiminen on rahan sijoittamista yrityksen tulevaisuuteen. Joensuulainen Sunprofile on kehittämisen asian tuntijayritys, joka auttaa eri toimialojen yrityksiä kilpailukyvyyn parantamisessa. Sunprofilen toimitusjohtaja Jyrki Koukari tarkentaa investoinnin määrittelyä:

- Rahan lisäksi on kyse henkisistä resursseista, ajankäytöstä. Jatkuvasti törmään myynnissä siihen, että pitäisi kehittää, mutta ei ole nyt aikaa. Ei edes aikaa pohtia, mitä pitäisi kehittää. Ja aikaahan ei voi ostaa rahalla, vaan se on johtamiskysymys.

Aineellisten investointien tarjontaa voi käydä katsomassa vaikkapa messuilla, benchmarkatakin voi – oppia toisilta. Aineettomien investointien kopiointi ei vastaavalla tavalla onnistu.

- Kaupan hyllyltä voi kuka tahansa ostaa samat koneet ja laitteet. Investoimalla aineettomaan pääomaan saavutetaan kilpailuetu, joka ei ole ostettavissa eikä kopioitavissa, Koukari havainnollistaa.

Aineellisia investointeja ovat muun muassa koneet, tuotantovälineet, laitteistot, kuljetusvälineet, kalusteet, toimitilat ja laajennushankkeet. Henkilökunnan koulutus, tutkimus, tuotekehitys, tuottavuuden ja kilpailukyvyyn parantaminen sekä panostukset markkinointiin ovat aineettomia investointeja. Investointikattaus on laaja, mutta kovin usein investoinnit mielletään vain koneiksi, laitteiksi ja seiniksi – teollista tuotantoa koskettaviksi.

- Itse asiassa alihankintakonepaja on palvelualan yritys, joka myy koneistus-

palvelua. Mutta olipa kyse konepajasta tai palvelualan yrityksestä, investointeja tarvitsevat kaikki toimialat. Toki sisällöt vaihtelevat. Aineettomat investoinnit koskevat kaikkia toimialoja.

Tarpeiden näkeminen ja investointien tekeminen vaatii Koukarin mukaan syvällistä ymmärrystä yrityksen kokonaistilanteesta. Kyse on oppimisprosessista, joka vaatii siirtymistä pois totutulta mukavuusalueelta. Monet organisaatiot elävät kuitenkin vielä teollisessa johtamisessa. Johtamisen on kuitenkin pakko muuttua, sillä koko työn luonne muuttuu, tietää Koukari.

- Pelkkien koneinvestointien ja volyymien tavoittelun sijasta on viisasta pysähtyä miettimään kokonaisuutta. Siksi investoiminen arkisen toiminnan kehittämiseen ja johtamiseen on viisauden alku.

Jyrki Koukari peräänkuuluttaa uudenlaista osaamista investointeja ohjaavien tekijöiden ymmärtämisessä. Järkeiltäviä asioita on paljon, muistilistalla painottuvat tulevaisuuteen katsominen ja asiakasnäkökulma.

- Katsotaanko tulevaisuuteen? Ovatko investoinnit niin joustavia, että ne mahdollistavat jatkuvan kehittämisen? Investoidaanko resurssitehokkuuteen (yrityksen oma näkökulma) vai virtaus-tehokkuuteen (asiakasnäkökulma)? Investoidaanko henkilöstön osaamiseen, esimerkiksi ymmärtämään paremmin asiakastarpeita, johtamaan toimintaa, tiimejä ja ihmisiä, ottamaan käyttöön uusia toimintamalleja ja kokeilemaan jatkuvasti jotain uutta ja ratkaisemaan eteen tulevia ongelmia?

+8,5

Teknologiатеollisuudessa ennätysvauhti

Maakunnan teknologiатеollisuudessa kasvuvauhti oli alkuvuonna hurja. Metallin kasvoi peräti 8,5 % ja muovituotteiden valmistuskin oli kovassa kasvussa. Kasvu tulee pääasiassa maailmalta. Metalliteollisuuden alkuvuoden kasvusta yli 60 % tulee viennistä ja loppu kotimaan markkinoilta. Muovialan kasvusta yli 80 % tulee viennistä.

Erityisesti metsäkoneiden kysyntä on jatkunut alkuvuoden erityisen vahvana.

Maaikuntalouden kasvun hidastuminen näkyy väistämättä myös maakunnan teknologiатеollisuuden kasvun tasaantumisenä lähiaikoina.

Vaikka näkymät heikkenevät, vaurautuminen seuraavaan kasvuvaiheeseen kannattaa aloittaa heti. Business Joensuu on käynnistänyt valmentavaan otteeseen pohjautuvan kasvunvalmennuspalvelun yrityksille. Myös kansainvälisen myynnin

ja liiketoiminnan vakiinnuttamisen on saatavissa sparrausta uudessa GoGlobal -intensiivivalmennuksessa. Karelia ammattikorkeakoulu on käynnistävässä uutta englanninkielistä Industrial management -koulutusta. Ja maakunnan toimijoiden yhteistyönä on selvitetty DI-koulutuksen tarvetta ja järjestämismahdollisuuksia.

Tulevat rahoitusohjelmat kannustavat entistä voimakkaammin yrityksiä hyödyntämään tutkimus- ja kehitysorganisaatioiden osaamista. Pohjois-Karjalassakin on panostettu vahvasti esimerkiksi tarkkuusteknologian, kemian materiaaliosaamisen ja modernin optiikan (fotoniikan) testausympäristöihin. Yritykset ovat ilahduttavasti lähteneet myös kehittämään omaa palveluliiketoimintaa ja digitaalisia palveluja oman tuotannon rinnalle. Investoinnit ja kehittäminen ovat luonteva osa tulevaisuuden kilpailukykyä.

Yrityksissä uuden sukupolven tekijät ovat entistä valmiimpia toimimaan ja pärjäämään kansainvälisillä kentillä.

Metalli viennin veturina

Maakunnan metalliteollisuuden hurja kasvu siivitti koko maakunnan viennin edelleen kasvu-uralle. Maaikuntalouden yskähtely näkyi voimakkaammin puutavaran valmistuksessa ja sahaustoiminnan hiljenemisenä. Sahojen hiljeneminen onkin yksi ensimmäisiä merkkejä talouden näkymien heikkenemisestä. Tässä mielessä maakunnan alkuvuoden vientiluvut täsmäävät hyvin siihen, että Suomen talouden näkymissä ennakoidaan varsin kituliasta ja vaimeaa kasvua.

Jarno Turunen
aluekehityspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vienti Pohjois-Karjalassa	Vienti 1000€ 1.-6.2019	Muutos %
Metalliteollisuus (TOL 24-30 + 33)	273 598	11,0
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	59 588	10,0
Muovituotteiden valmistus (222)	60 436	9,4
Teollisuus (TOL C)	646 031	4,3
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (237)	5 934	2,0
Puutavaran valmistus (TOL 16+310)	102 189	-3,9
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (161)	83 216	-5,8

Luovat alat kasvaa Suomessa

+4,3

Luovan talouden kehitys on ollut koko maassa nousuhdanteinen jo useamman vuoden ajan. Myös Pohjois-Karjalassa luovat alat -klusterin liikevaihto on noussut välillä aaltoillen. Alkuvuodesta luovien alojen liikevaihto kasvoi 9,3 %, mutta toisella neljänneksellä liikevaihto jäi 0,3 % alemmalle tasolle edellisvuoden vastaavasta neljänneksestä.

TEM:n mukaisten luovien alojen liikevaihto on pääsääntöisesti kasvanut maakunnassa jo useamman vuoden

ajan, vaikka vuoden 2019 toisella neljänneksellä tapahtuikin notkahdus edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Kasvu edellisvuoteen verrattuna kertyi kuitenkin ensimmäiseltä puolelta vuodelta 4,3 %.

Luova talous korostaa kulttuurin ja luovuuden merkitystä, ja tuo lisäarvoa myös muille toimialoille. Luovien alojen digitaalisia ja asiakaslähtöisiä liiketoimintamalleja, design-, palvelumuotoilu- ja brändiosaamista sekä markkinointi- ja

viestintäosaamista hyödyntämällä voidaan muiden toimialojen kilpailukykyä ja työllisyyttä lisätä merkittävästi nykyistä laajemmin koko taloudessa. Luovien alojen osaamisen, tuotteiden ja palvelujen hyödyntämisestä muilla aloilla onkin tullut merkittävä kilpailutekijä, joka tulisi huomioida entistä paremmin.

Katja Riikonen
aluekehityspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Ennätyselliset tulokset tietojenkäsittelypalveluissa

Alkuvuoden liikevaihtoluvut tietojenkäsittelypalveluissa olivat ennätyselliset. Liikevaihto kasvoi edellisestä tarkastelusta peräti 16,7 %, mikä tällä kertaa oli kaikista maakunnan toimialoista suurin muutos ja seitsenkertainen verrattuna maakunnan keskimääräiseen liikevaihdon muutokseen. Euroääräisestikin liikevaihdossa hypättiin uudelle kymmenluvulle, kun sitä kertyi puolivuotiskaksolla 51,5 Me.

Alkuvuoden ilmiöitä alalla ovat olleet mm. omistusrakenteiden muutokset, toiminnan laajentumiset, isot tilaukset, kansainvälistymiset, yritysostot ja avainrekrytoinnit, mutta myös osajapula sekä uudet palveluinnovaatiot. Kasvaneet liikevaihtoluvut kertovat alan

pystyneen reagoimaan markkinoihin ja kasvamaan hallitusti.

Toimialalla tapahtui alkuvuonna maakunnan kuntasektorin palveluntuottajissa rakenteellisia omistusmuutoksia. Itä-Suomeen perustettiin uusi yhteinen kunta-alan IT- ja taloushallinnon palveluntuottaja; Meidän It ja talous Oy, johon sulautettiin Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan kunnallisia tietotekniikkayhtiöitä - Pohjois-Karjalasta Pohjois-Karjalan tietotekniikkakeskus Oy sekä Siun Talous Oy. Yhtiö tuottaa nyt it- ja taloushallinnon palveluja alueiden kunnille ja kuntayhtymille.

Hallitusohjelman monet toimenpiteet nojaavat vahvasti digitalisaation etene-

miseen kaikilla elämänoilla, mikä antaa uskoa tietojenkäsittelypalvelujen kehittymiseen jatkossakin.

Erityisesti maakunnan teknologiатеollisuuden hyvä vire heijastelee tietojenkäsittelypalveluissa jatkuvaa kysyntää. Näköpiirissä oleva hitaamman suhdanteen aiheuttama asiakasyritysten varovaisuus investointeihin ja palvelujen uudistamiseen toisaalta saattaa hidastaa jossain määrin myös alan kasvunäkymiä lähitulevaisuudessa.

Jarmo Heiskanen
tietopalvelupäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

+16,7

Lieksan bioöljyjälöstämolla iskettiin kuokka maahan

Green Fuel Nordic Oy:n bioöljyntuotantolaitoksen pohjatyöt alkoivat Lieksan Kevätniemessä maanantaina 9.9.2019. Jouluu mennessä alueella tehdään tuotantolaitoksen ensimmäisen vaiheen maansiirtotyöt, minkä jälkeen työt keskeytetään ja ne jatkuvat jälleen keväällä.

Itse teknologia on tilattu jo aiemmin Hollannista, josta laitos matkustaa Suomeen moduuleina kesän 2020 aikana vesiteitse. 25 metrin korkeuteen nousevan tuotantolaitoksen pystytys vie moduulirakenteen ansiosta ainoastaan joitain viikkoja. Kaupallinen toiminta pääsee suunnitelmien mukaan alkamaan testivaiheen jälkeen loppuvuonna 2020.

- Kävimme paikan päällä Hollannissa ja GFN:n tuotantolaitoksen valmistaminen on alkanut siellä. Laitos kasataan valmiiksi tehtaalla, koekäytetään ja puretaan sitten siirtoa varten”, valottaa Green Fuel Nordic Oy:n toimitusjohtaja **Timo Saarelainen**.

Saarelaisen mukaan hanke etenee aikataulun mukaan, ja myös henkilöstön rekrytointi voidaan aloittaa suunnitellusti. Ensimmäisenä laitokselle haettiin operatiivisesta toiminnasta vastaavaa tehdaspäällikköä.

Keväällä aloitetaan tuotantohenkilöstön haku. Tuotantohenkilöstö koulutetaan tehtäviinsä räätälöidysti yhteistyössä työvoimaviranomaisten kanssa,

ja osa heistä saa koulutusta myös Hollannissa.

Ensimmäisessä vaiheessa bioöljyjälöstämo työllistää suoraan noin 20 henkilöä tuotantolaitoksella ja tämän lisäksi huomattavan määrän raaka-aineen hankinnassa. Välilliset työpaikat mukaan lukien laitos työllistää noin sata henkilöä.

Lisää työpaikkoja syntyy koko ajan

Green Fuel Nordic Oy:n biojalostamoinvestoinnin ensimmäinen vaihe on arvoltaan noin 25 miljoonaa euroa. Jatkossa tavoitteena on rakentaa asteittain useita lisätuotantoyksiköitä, jolloin yh-

teenlaskettujen työvoimavaikutusten uskotaan nousevan useisiin satoihin työpaikkoihin.

- Bioteollisuuden ympärille on syntynyt merkittävästi työpaikkoja ja lisää syntyy koko ajan, iloitsee Lieksan kaupunginjohtaja **Jarkko Määttä**.

Lieksan kaupunki on investoinut bioteollisuusalueen kehittämiseen osin EU-hankerahoituksella noin 3 miljoonaa euroa. Kaupunki asfaltoi kesän aikana biotermiinalialueen, jossa on aloittanut uusi operaattori. Lisäksi kaupunki on rakentanut alueelle uuden Talttatien. Teollisuussivuraiteen suunnitelmaa Lieksan Kehitys Oy LieKe päivittää parasta aikaa.

- Ensimmäiset suunnitelmat Lieksan kaupungin kanssa tehtiin jo vuonna 2015, ja sovitut asiat ovat toteutuneet

viimeisen päälle, Saarelainen kiittelee.

Tuotanto myyty 80-prosenttisesti

Green Fuel Nordic Oy:n Kevätniemen tuotantolaitoksessa kyseessä on uusi toimintamalli, jossa tuotantoyksikön lähialueilta saatava uusiutuva metsäpohjainen raaka-aine jalostetaan laadukkaaksi bioöljyksi. Pyrolyysimenetelmällä toimiva tuotantolaitos käyttää raaka-aineena metsäteollisuuden sivuvirtoja - mm. sahanpurua sahoilta ja latvusrankoja - jotka muuten olisivat ongelmajätettä. Myös ensiharvennuksilta tulevat puut ovat optimaalista raaka-ainepohjaa.

Bioöljyä voidaan käyttää lämmitys- polttoaineena fossiilisten polttoaineiden sijaan sekä jalostaa liikenteen

polttoaineiksi olemassa olevilla öljynjalostamoilla. Tulevaisuudessa bioöljyä voidaan käyttää myös esimerkiksi kemianteollisuuden ja muovin raaka-aineena. Lieksan bioöljyntuotantolaitoksen raaka-aineena käyttämä biomassa on 100-prosenttisesti uusiutuvaa ja täysin hiilineutraalia.

Tuotantolaitokselle syötetty raaka-aine toimii osaksi myös tuotantoprosessin energianlähteenä, joten sähkön lisäksi ei tarvita muuta energiaa normaali toiminnan aikana.

Kysyntää bioöljylle on, ja ensimmäisen vaiheen tuotanto (24 tuhatta tonnia vuodessa) on myyty toimitusjohtaja Timo Saarelaisen mukaan jo nyt 80-prosenttisesti.

Kevätniemen bioteollisuusalueen yleiskuvaus

Kevätniemen alue sijaitsee aivan Lieksan keskustan tuntumassa Joensuu-Lieksa -kantatien 73 varrella. Alueen läpi kulkee Joensuu-Lieksa-Nurmes -rata, joka mahdollistaa sekä tavara- että henkilökuljetukset pohjoiseen ja etelään. Alueelle on valmistunut bioteollisuusasemakaava, ja alue mahdollistaa uuden biojalostamon ja biotermiinalitoimintojen lisäksi muutakin yritystoimintaa.

Alueen yritykset muodostavat monipuolisen ja kehittyvän biotalouden ekosysteemin, joka täydentyy muilla Lieksassa toimivilla yrityksillä. Biotalous on Lieksan kaupungin strateginen painopistealue, jonka kehittämiseen panostetaan monin eri keinoin.

Alueen kehitysvaiheita ja -näkömiä

Kevätniemen alueelle on vireillä kaavamuutoksia: tavoitteena on laajentaa bioteollisuus- aluetta toimivammaksi kokonaisuudeksi mahdollistaen myös muihin teollisuusaloihin liittyvät investoinnit. Biojalostamolle ja -termiinalialueelle on rakennettu uusi tieyhteys, minkä lisäksi suunnitteilla on rataverkon sivuraide teollisuuden käyttöön. Täysin uutta teollisuus- aluetta ollaan kaavoittamassa biotermiinalin ja palolaitoksen väliselle alueelle.

Alueen yritykset ovat tehneet ja ovat suunnittelemassa mittavia investointeja, jotka lisäävät bioteollisuusalueen merkittävyyttä entisestään ja tuovat toteutuessaan satoja uusia työpaikkoja.

Alueella toimivia yrityksiä:

- Binderholz Nordic Oy
- Green Fuel Nordic Oy
- Karjalan Metsä ja Energia KME Oy
- Anaika Lieksa Timber Ltd. Oy
- Porokylän Leipomo Oy

Kolin matkailun kasvu jatkuu

– Lisääntynyt suosio vaatii investointeja

Ennusteen mukaan Kolin kansallispuistossa vierailee tänä vuonna ennätysmäärä, noin 208 000, matkailijaa. Mikäli arvio toteutuu, niin kasvua vuoteen 2010 olisi jo 50 prosenttia (kuva 1). On huomattava, että kaikki alueen matkailijat eivät kulje kansallispuiston mittareiden ohitse, joten kävijämäärä on todellisuudessa isompi.

2010-luvulla Koli on noussut neljänneksi tai viidenneksi suosituimmaksi kansallispuistoksi Suomessa. Samalla siitä on muotoutunut aidosti ympärivuotinen matkailukeskus. Käytännössä vain marraskuussa Koliilla on hiljaista.

Parkkipaikan ongelma pitää ratkaista

Suosio huomioiden, ei ole olekaan ihme, että Kolin parkkipaikkaongelmat nousevat julkisuuteen tämän tästä. Ne koskettavat koko ydin-Kolia eli Ukko-Kolia, Kolin kylää ja satamaa. Vaikein tilanne on pääsesonkeina: kesä- ja talvilomien sekä syksyn ruskan aikaan. Tänä vuonna, ilman tapahtumiakin, vilkkain päivä Ukko-Koliilla oli 28. syyskuuta!

Kolista hyötyvät kymmenet yrittäjät suoraan ja välillisesti koko maakunnan elinkeinotoiminta. Kansallismaisemien Kolia ei voi myöskään rakentaa sellaiseksi matkailukohteeksi, johon vain osalla olisi mahdollisuus tulla. Ei olekaan kenenkään etu, että parkkipaikkaongelmaa ei saada ratkaistua.

Kokonaistulo yli 20 miljoonaa

Metsähallituksen laskelmien mukaan Kolin kansallispuiston kokonaistulovaikutukset vuonna 2018 olivat 20,2 miljoonaa euroa. Koliilla on hyvin matkailupalveluita ja toiminta on ympärivuotista, joten luku on kolmanneksi suurin kaikista puistoista.

Iso osa tuloista tulee majoituksesta. Kolin majoitusliikkeet kattavat lähes kokonaan tilastoidut Lieksan yöpymismäärät. Samalla voidaan todeta, että iso osa majoitusyöpymisistä uupuu tilastoista. Nämä seikat johtuvat yritysten pienuudesta, jolloin niitä ei velvoiteta lähettämään majoitustietojaan Tilasto-keskukselle.

Suuntaa antavan tilaston mukaan Lieksan alueen yöpymiset ovat kasvaneet noin 30 prosentilla 2010-luvulla (kuva 2). Tänä vuonna elokuun loppuun mennessä kasvua oli viime vuoteen verrattuna yli 10 prosenttia. Kasvu on ollut huomattavasti parempaa kuin keskimäärin Suomessa ja Pohjois-Karjalassa.

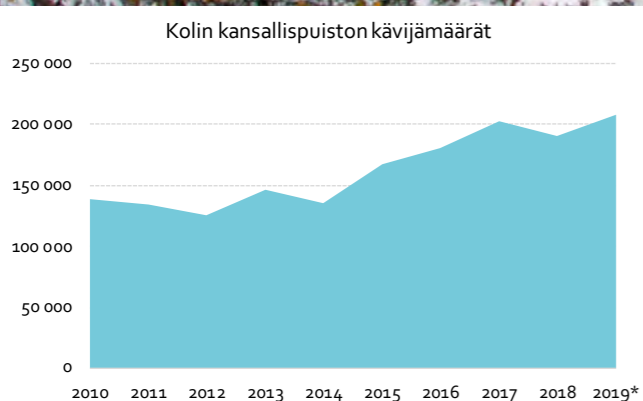
Se on ollut hyvää, mutta ei tarpeeksi – majoitus ei ole kasvanut samassa suhteessa kuin kävijämäärät. Majoituksen puolella kasvua ei jatkossa tule, mikäli emme saa nopeasti uusia investointeja käyntiin.

Koli.fi -sivuilla on avattu majoituksen superhaku

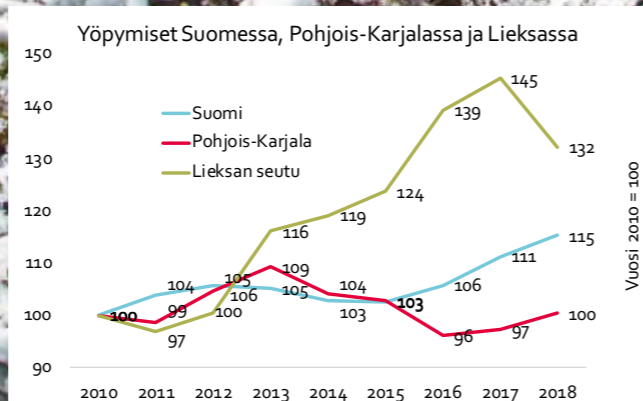
www.koli.fi -sivuille on avattu ns. majoituksen superhaku eli alueen majoitusvaihtoehdot kokoava varausjärjestelmä. Asiakas tietää nyt reaaliajassa majoituksen varaustilanteen ja voi varata suoraan haluamansa mökin tai huoneen verkossa. Superhaussa on aloitusvaiheessa 137 Lomarekkaan ja VisitKolin välityksessä olevaa mökkiä tai huoneistoa sekä yksi yksityisessä omistuksessa oleva majoituskohde, Kolin Kaskilinna. Järjestelmä kattaa lanseerausvaiheessa noin 40 prosenttia Kolin alueen mökkimajoituskapasiteetista ja tarjonta laajenee vielä tänä vuonna.

Kolin tilanne näyttää hyvältä – Pohjois-Karjalan matkailun kärkikohteella menee monella saralla erinomaisesti. Tänäkin vuonna palvelutaso on parantunut uusien nähtävyyksien ja liikkeiden muodossa. Isot investoinnit muun muassa parkkipaikkoihin ja majoitukseen odotuttavat edelleen itseään. Olen kuitenkin toiveikas, että Kolin iso kuva 2050 -hankkeeseen liittyvä kaavoitustyö tuo näihin ongelmiin ratkaisuja.

Veli Lyytikäinen
toiminnanjohtaja
Kolin matkailuyhdistys ry

Kuva 1

Kuva 2

Näe ja koe Pohjois-Karjala uudesta perspektiivistä

Pohjoiskarjalaiset ilma- ja 360-kuvauksen erikoistuneet yrittäjät Rami Saarikorpi ja Sami Vuomajoki yhdistivät voimansa ja avasivat ainutlaatuisen 360-panoraamakuvienvälikokouksen palvelun. Osoitteessa 360finland.fi oleva palvelu koostuu kuvakokonaisuuksista, jotka esittelevät paikallisia mielenkiinnon kohteita ja yrityksiä paikakuntakohtaisesti.

- Ilmasta lintuperspektiivistä otetut 360-kuvat auttavat hahmottamaan pohjoiskarjalaisien paikkojen olemusta ja eri asioiden sijaintia. Samalla on mahdollisuus tarjota olennaista tietoa kohteista palvelun käyttäjälle, Saarikorpi kertoo.

- Palvelumme yhdistää karttapalvelujen havainnollisuuden, 360-kuvien elämyksellisyyden ja kuvagallerioiden informatiivisuuden. Tällä tavalla voi esitellä perusteellisesti ja houkuttavasti mitä tahansa kohdetta leikkikentästä hotelliin ja asuinalueesta matkailukohteeseen.

- Esimerkiksi Nurmeksen Hyvärilän ja Outokummun Vanhan kaivoksen virtuaalikonaisuudet palvelussa näyttävät hyvin, mihin kaikkeen tämä taipuu. Palvelussa voi myös tutustua sisältä ja ulkoa Ilomantsin ortodoksisen seurakunnan pääpyhättöön, pyhän profeetan Elian kirkkoon.

Pohjois-Karjalasta on jo kuvattu kaikkien kuntien alueella taajamien kuvat ja nyt palvelua laajennetaan muihin maakuntiin. 360 Finland -yritys käy tilauksesta kuvaamassa kohteita niin sisältä kuin ulkoa.

Palvelu tarjoaa kunnille ja matkailukeskittymille mahdollisuuden markkinoida uudella tavalla. Esityksiä voi myös asentaa 360finland.fi-sivuston lisäksi esimerkiksi kunnan tai matkailukeskuksen omalle verkkosivustolle. Yritykset voivat näkyä myös omalla nimellään palvelussa ja esitellä tilojaan ja palveluitaan oman toimipisteen sisällä kuvatun 360-panoraamakuvaan kautta.

Pohjois-Karjala mukana Saimaa-ilmiössä 2026

Savonlinna on Itä-Suomen maakuntien yhteinen ehdokas Euroopan kulttuuripääkaupungiksi (European Capital of Culture ECOC) vuodeksi 2026.

Saimaa-ilmiö -hankkeessa Savonlinna toimii ECOC-kulttuurihjelman ydin-kaupunkina. Ohjelma levittäytyy satelliittimaisesti itäisen Järvi-Suomen kuntiin ja kaupunkeihin, jotka sijaitsevat Saimaan rannalla tai joilla on suora vesiyhteys laajempaan Vuoksen vesistöön.

Kulttuuripääkaupunkivuosi tulee siten näkymään niin lisäsalasta Kuopion kautta Imatralle kuin Nurmekselta Joensuun kautta Rääkkylään. Siis ihan jokaisella rannalla.

Neljän maakunnan alueella asuu yhteensä lähes 700 000 asukasta.

Saimaa-ilmiö -hankkeen nimi tulee savolaissyntyisen muusikon Juice Leskinen ideoimasta Tuulijolla-kiertueesta, joka koostui Suur-Saimaan rantakaupungeissa 1980-luvun alussa tehdyistä rock-konserteista. Aki ja Mika Kaurismäki tekivät vuoden 1981 kiertueesta Saimaa-ilmiö -nimisen elokuvan.

Go, Savonlinna, go!

Savonlinna on kansainvälinen kulttuuri- ja sivistyskaupunki Saimaan sydämessä. Kaupungissa käy vuosittain yli puoli miljoonaa matkailijaa.

Savonlinna tunnetaan erityisesti Olavinlinnasta ja siellä järjestettävistä Savonlinnan Oopperajuhlilla. Vuonna 2018 juhlilla vieraili yhteensä yli 70 000 kävijää.

1400-luvulla rakennettu Olavinlinna on yksi Suomen tunnetuimmista nähtävyyksistä. Kovin moni ei luultavasti tiedä sitä, että se on maailman pohjoisin yhä toiminnassa oleva keskiaikainen linna.

Savonlinna (ruots. Nyslott) on Itä-Suomen vanhin kaupunki. Pietari Brahe perusti sen vuonna 1639. Maantieteellisesti se sijaitsee Itä-Suomen neljän maakunnan – Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Etelä-Karjala ja Pohjois-Karjala – keskuskaupunkien risteyspisteessä, jossa itä on jo vuosisatojen ajan kohdannut lännen.

Savonlinnassa asuu noin 34 000 ihmistä.

Tartu airoihin – tartu haasteeseen!

Euroopan kulttuuripääkaupunkeja on nimetty vuodesta 1985 lähtien. Helsinki (2000) ja Turku (2011) ovat toimineet suomalaisina kulttuuripääkaupunkeina.

Yksi suomalaiskaupunki valitaan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026. Nimitys tuo kansainvälistä näkyvyyttä, turismia ja monipuolisempaa kulttuuritarjontaa. ECOC on strateginen investointi, jolla on positiivinen vipuvaikutus alueen yleiseen kehitykseen, uudistumiseen ja vetovoimaisuuteen. Myönteiset vaikutukset näkyvät pitkällä aikavälillä mm. uusina pysyvinä työpaikkoina ja taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymisenä.

Tätä tavoitellaan

- Kulttuuritarjonnan valikoima, monimuotoisuus ja eurooppalainen ulottuvuus vahvistuvat Järvi-Suomessa
- Asukkaiden osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunne yhteiseen kulttuurialueeseen vahvistuu

- Savonlinnan ja itäisen Suomen kansallinen ja kansainvälinen profiili ja tunnettuus nousevat
- Saimaa- ja Lakeland-teemat selkiytyvät ja yhteismarkkinointi paranee
- Matkailijamäärät ja yöpymiset lisääntyvät
- Yhteydet koulutuksen, tutkimuksen, ympäristön, kestävän kehityksen, kaupunkikehityksen ja kulttuurimatkailun välillä tiivistyvät (Itä-Suomen yliopisto, ammattikorkeakoulut)

ja visiomme on

Järvi-Suomi on Suomen kiehtovin matkailukohde vuonna 2026.

TULE TEKEMÄÄN ILMIÖTÄ!

Jari Sihvonen
viestintäasiantuntija
Pohjois-Kasavon liitto

Alueelliset kehitysnäkymät:

Elinkeinoelämän näkymät jatkuvat vakaina

Pohjois-Karjalassa työttömien määrä on yhä laskenut ja odotetaan laskevan edelleen. Osaavan työvoiman saatavuus muuttunee haasteellisemmaksi, joskin kohtaanto-ongelman uskotaan hieman helpottavan tulevaisuudessa. Elinkeinoelämän tilanne on kehittynyt edelleen parempaan suuntaan ja tulevaisuuskin näyttää vakaalta yksittäisistä huolenaiheista huolimatta.

Pohjois-Karjalan alue- ja seututason toimijat¹ arvioivat syyskuussa 2019 ELY-keskuksen johdolla 26. kerran elinkeinoelämän ja työllisyyden näkymiä.

Elinkeinoelämä on jatkanut kasvuaan Pohjois-Karjalassa verrattuna vuoden takaiseen. Nähtävillä on kuitenkin viitteitä kasvun taitumisesta, joskin Pohjois-Karjalassa tulevaisuus nähdään vielä varsin vakaana. Joensuun ratapihan peruskorjauksen työt ovat käynnistyneet, ja kokonaisuudessaan ratapihahanke on maakunnan lähivuosien infrastruktuurihankkeista merkittävin.

Metsäbiotaloudella on vielä hyvät näkymät ja maakunnassa on myös inves-

tointeja vireillä. Sen sijaan Stora Enson Kiteen sahan lopettaminen heikentää mekaanisen metsäteollisuuden näkymiä koko maakunnassa.

Haasteena elinkeinoelämässä on edelleen Pohjois-Karjalan markkinointi yritysten sijoittumispaikaksi. Haasteita on sekä uusien yrittäjien löytäminen eläköityvien yrittäjien työn jatkamiseksi että sukupolvenvaihdon valmistelun aloittamisessa.

Henkilöstöä ovat lisänneet erityisesti metalli- ja muovialat ja tämä kehitys jatkuu edelleen. Myös sote-alalla tarvitaan koko ajan uusia tekijöitä. Suurimpina haasteena on työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto, erityisesti metalli- ja muoviteollisuudessa. Työvoiman saatavuuden ratkaisemiseksi maakunnassa työskennellään laajalla rintamalla, ja tämän uskotaan pikkuhiljaa helpottavan kohtaanto-ongelmia.

Työttömien määrä näyttää laskevan, erityisesti pitkäaikaistyöttömyys, ja ammattitaitoisen työvoiman työllisyys paranee. Myös nuorten työllisyystilan-

teen uskotaan vielä paranevan. Työllisyyden hoitoon panostetaan maakunnassa merkittävästi ja hyviä tuloksia on lupa odottaa.

Maatalouden tilanne on yhä haasteellinen. Maatalouden heikko kannattavuus ei ole enää tilapäinen ilmiö vaan enemmänkin rakenteellinen ongelma, jonka korjaamiseen ei ole olemassa nopeaa ja helppoa ratkaisua. Kiinnostus luomutuotantoa kohtaan jatkuu kasvavana. Myös investoinnit maataloilla ovat kasvussa, vihdoin myös täällä Pohjois-Karjalassa. Sen sijaan sukupolvenvaihdosten määrä jäänee tänä vuonna ennätysalaisen alhaiseksi.

Metsätaloudessa ollaan huippuvuosien jälkeen menossa kohti hiljaisempia puumarkkinoita. Puunostomäärät ovat alkuvuonna pudonneet noin 20 % ja samaan aikaan puuntuonti kasvoi lähes viidenneksen. Myös sahojen markkinatilanne on heikentynyt.

Minna Keränen-Kultanen
suunnittelija
Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Pohjois-Karjala	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	0

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

”Luonnollisesti metsistä” saa jatkoa

Maakunnalliset metsäneuvostot ovat käynnistäneet vuosina 2021-2025 toteutettavien alueellisten metsäohjelmien valmistelun. Pohjois-Karjalan päättyvä metsäohjelma on nimeltään ”Luonnollisesti metsistä”.

Metsäohjelmien keskeinen tavoite on metsien monipuolisen ja kestävä käytön kautta tuoda lisää työtä ja hyvinvointia, ja samalla osaltaan hillitä ilmastonmuutosta ja varautua siihen.

Alueelliset ohjelmat, joita on 14, laaditaan maakunnallisten metsäneuvostojen ohjauksessa, laajassa alueellisessa yhteistyössä alan toimijoiden ja muiden metsien käytöstä kiinnostuneiden kanssa.

Ohjelmien laadintaprosessiin kuuluu työpaajakokouksia, verkkokyselyitä sekä alueilla talvella 2020 järjestettävät Puhutaan metsästä -seminaarit.

Tavoitteena on mahdollisimman laajan joukon osallistuminen ja näkemysten saaminen mukaan ohjelmien laatimiseen. Ohjelmaluon-

nokset tulevat lausunnoille elokuussa 2020 ja metsäneuvostot hyväksyvät ne syyskuussa 2020.

Alueellisissa metsäohjelmissä korostuvat erityisesti kunkin alueen omat kehittämistarpeet ja tavoitetila, sekä toimenpiteet, joilla tavoitteeseen päästään. Tarkoituksena on, että ohjelmat toimivat alueilla koko metsäalan yhteisinä työohjelmina ja metsätalouden osana muissa maakunnallisissa ohjelmissä.

Mikä sinusta on tärkeintä Pohjois-Karjalan metsissä? Taimikonhoidot, teiden kunnossuus tai hiilen sidonta? Oma veikkaukseni on, että turvemaiden käsittelytapojen monipuolistaminen ja luonnontuotealan kehittäminen ovat ensi kaudella nousussa, samoin uudet toimintatavat metsien varhaishoitoissa. Entä sinusta? Onko luontomatkaileminen tai metsäpaikallisen vienti ohjelman mustia hevosiä?

Leena Leskinen
elinkeinopäällikkö
Metsäkeskus

Jos metsäohjelmätyö kiinnostaa, ota yhteyttä: leena.leskinen@metsakeskus.fi, puh. 0503084696

Lisätietoja antavat myös

Anssi Niskanen, elinkeinojohtaja, anssi.niskanen@metsakeskus.fi

Jyrki Haataja, aluekehityksen johtava asiantuntija, jyrki.haataja@metsakeskus.fi

¹ Pohjois-Karjalan ELY-keskus ja TE-toimisto, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Finnvera Oyj:n Joensuun toimipiste, Pohjois-Karjalan kauppakamari, Pohjois-Karjalan Yrittäjät, Itä-Suomen yliopisto, Business Finland, Karelia-ammattikorkeakoulu, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä, seudulliset elinkeino-yhtiöt (Business Joensuu Oy, Ketä Oy ja Pikes Oy) sekä alueen kuntia.

Kaupan kehitys hidastui

+0,8

Tukku- ja vähittäiskaupan alalta kertynyt liikevaihto laski Pohjois-Karjalassa vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Kauppa piristyi hieman toisella neljänneksellä ja tämän myötä tammi-kesäkuun kasvuksi muodostui 0,8 %. Pienestä elpymisestä huolimatta alkuvuoden 2019 kasvuprosentti oli kuitenkin oleellisesti kahden edellisvuoden vuosipuolikkaita pienempi. Kaupan alalta kertyy noin neljäs Pohjois-Karjalan yritys sektorin liikevaihdosta, joten kaupan kasvun selvä hidastuminen heijastuu myös maakunnan liikevaihdon kokonaiskehitykseen.

Koko maan tasolla kaupan liikevaihto kasvoi alkuvuonna 1,0 % eli kaupan kehitys Pohjois-Karjalassa ei juurikaan poikennut valtakunnallisesta. Näin siitä huolimatta, että kuttajien luottamusindikaattori on saanut tänä vuonna Itä-Suomen tasolla selvästi heikompi arvoja kuin koko maassa.

Liike-elämän palvelujen kasvu kiihtyi entisestään

+7,3

Liike-elämän palvelujen liikevaihdon kasvu kiihtyi vuoden 2018 mittaan. Nousujohtainen kehitys jatkui myös vuoden 2019 puolella ja alan liikevaihto kasvoi 7,3 %. Kasvu kertyi tällä kertaa pitkälti Keski-Karjalasta, mutta alan suhteellinen kasvu oli vahvaa myös Pielisen Karjalassa. Valtakunnallisissa liike-elämän palvelujen näkymiä kartoitavissa ennusteissa alan kasvun odotetaan yleisestä talouskehityksestä johtuen hidastuvan loppuvuonna.

Kiinteistöalan kasvuvauhti pieneni

+3,4

Kiinteistöalalla vuosi 2018 oli mm. vilkkaan rakentamisen ansiosta poikkeuksellisen nopean kasvun aikaa, liikevaihto kasvoi peräti 13,8 %. Vuoden 2019 alkupuoliskolla kiinteistöalan liikevaihdon kasvuvauhdista leikkautui kymmenen prosenttiyksikköä kun kasvuvauhti hidastui 3,4 %:iin. Mm. matala korkotaso on pitänyt kuluttajien luottamuksen heikentymisestä huolimatta kiinteistökauppaa edelleen kohtuullisen vilkkaana.

Elintarvikeala hyvässä nosteessa

+4,7

Elintarviketeollisuuden liikevaihto kasvoi vuosina 2017 ja 2018 Pohjois-Karjalassa valtakunnallista vahvemmin. Hyvä tahti jatkui myös vuoden 2019 alkupuoliskolla, jolloin alan liikevaihdon kasvu Pohjois-Karjalassa oli 4,7 %. Koko maan tasolla jäätiin tuosta puoleen, liikevaihto kasvoi 2,3 %. Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen koostamassa Alueelliset kehitysnäkymät 2/2019 -katsauksessa elintarviketeollisuuden tulevaisuuden näkymät arvioitiin Pohjois-Karjalassa hyväksi. Alan yritykset hakevat myös kansainvälistä kasvua.

Rakentamisen kasvu hyytyi

+0,1

Rakentaminen on ollut vuosia yksi maakunnan vahvimpiä kasvualoja. Alan kasvun hidastuminen on kuitenkin ollut jo jonkin aikaa ennustettavissa - niin tilastojen kuin arkihavaintojenkin pohjalta. Joensuun vahva asuntorakentamisen boomi oli huipussaan vuonna 2018 ja monien keskeisten kohteiden valmistuttua tilanne on normalisoitumassa. Alan liikevaihto ei kuitenkaan vuoden 2019 alkupuoliskolla kääntynyt laskuun vaan edelleen kasvoi - joskin vain hiuksenhienosti, 0,1 % edellisvuodesta. Kasvun pysähtymisestä huolimatta rakentaminen on siis edelleen jatkunut vilkkaana.

Tilastokeskuksen valtakunnalliset tilastot kertovat, että myönnettyjen rakennuslupien kehityksen perusteella rakentaminen on Suomessa lähitulevaisuudessa hiipumassa. Asuinrakentamisessa myönnettyjen rakennuslupien kuutiomäärät ovat pienentyneet lähes 20 % vuodentakaisesta määrästä. Vaikka huippu on Pohjois-Karjalassakin asuntorakentamisen osalta tällä erää takana, mm. Joensuun ratapihahanke, teollisuuden tehdashankkeet ja kuntien kouluhankkeet pitävät rakentamista yllä ja työllistävät eri puolilla maakuntaa.

Kimmo Niiranen
maakunta-asiamies
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Lentäminen 2020

Vuosi sitten syntyi tarve keskustella kesän 2018 Joensuu-Helsinki lentoaikatauluista. Tuolloin ei ollut tarjolla lainkaan yö-aamu yhdistelmää vaan ainoastaan pari lentovuoroa keskellä päivää. Silloinen tarjonta ei mahdollistanut järkevää työajankäyttöä vaan se johti välttämättömään yöpymiseen Helsingissä. Jatkolento ulkomaille aiheutti lähes poikkeuksetta kokonaismatkustusajan pidentymisen vuorokaudella.

Palautekeskustelut Finnairin kanssa johtivat nopeasti kesän 2019 aikataulu ehdotukseen, jossa tulisi olemaan kolme kertaa viikossa yö-aamu lentoyhdistelmä. Muutoin kesätarjonta oli suunnilleen samanlainen kuin 2018 kesällä.

Teimme tämän vuoden elokuussa kyselyn menneen kesän lennoista. Reilu puolet vastaajista piti lentovurojen määrää riittämättömänä, mutta saman suuruinen osa vastaajista piti lentovurojen aikataulutusta hyvänä.

Aikataulutoiveet jakoutuivat selkeästi kahteen osaan, reilu puolet piti varhaista aamulentoa ratkaisevana ja että yhteys aamuvuoroille Helsingistä eteenpäin olisi toimiva. Samoin ulkomaan lennoilta palaavien osalta yövuoro mahdollistaa täyden työpäivän Euroopassa ja kotiin palaamisen yöpymättä Helsingissä. Näitä vastaajia koko kyselystä oli n. 60 %.

Käytän toisesta joukosta nimitystä mukavuusjoukko, joka toivoi selkeästi lentoja välille klo 7.00–17.00. Tällaista virkamiesaikataulua toivoi noin 40 % vastaajista. Tiettyjen lentovurojen erinomainen täyttöaste taas vaikeuttaa pikaisiin lähtöihin paikkojen saamista. Toisaalta lentojen hyvä täyttöaste takaa paremmin palvelun säilymisen.

Lennon sijaan 70 % vastaajista oli valinnut junan tai henkilöauton. Lentovurojen sopimattomuus ja vähäisyys johti useimmin siirtymiseen junan käyttöön. Junan positiivisina puolina tuli esille mm. ympäristönäkökohdat, rentous ja edullisuus.

Kokonaisuutena Joensuun lentomatrustajien määrässä on ollut vuonna 2019 maltillista kasvua vuoteen 2018 verrattuna.

Kysely osoitti selvästi aamu-yö lentoyhdistelmän tarpeellisuuden etenkin vientiyritysten kannalta. Sen täytyy olla jatkossakin käytettävissä ja viikon sisäinen rytmi kannattaa vielä selvittää. Aamun toisen yhteyden aikaistaminen klo 8.00–9.00 välille palvelisi paremmin työpäivän käytettävyyttä ja iltapäivän paluulennon korvaaminen suuremmalla koneella parantaisi paikkojen riittävyttä.

Maakunnallisen yhteisnäkömyksen pohjalta käyty keskustelu Finnairin kanssa on johtanut asioiden tilan kohentumiseen. Tätä keskustelua tulemme jatkamaan ja vuoden 2020 lentotoiveiden pohjalta pyrimme neuvottelemalla parantamaan tulevan vuoden palveluita.

Matti Vuojärvi
toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan kauppakamari

Venäläisten rajanylityksissä lievää kasvua

Tuoreet rajanylitystilastot näyttävät venäläisten osalta lievästi positiivisilta, sillä venäläisten rajanylitykset Niirala-Värtsilän kautta lisääntyivät reilulla kolmella prosentilla alkuvuonna. Tilastojen tarkempi analysointi paljastaa, että venäläiset ylittivät rajan edellisvuotta useammin huhti- ja erityisesti toukokuussa.

Suomalaisten osalta sama tilasto on hieman synkempi, sillä heidän rajanylityksensä laski yhdeksän prosenttia.

Kaikkiaan Niirala-Värtsilä rajanylityspaikan kautta tehtiin 534 663 rajanylitystä tammi-kesäkuun aikana, mikä oli 3,4 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Venäläisten osuus Niirala-Värtsilän kaikista rajanylittäjistä jatkoi kasvuaan, mikä on ollut trendinä vuonna 2016 voimaan tulleen tupakkalain jälkeen. Alkuvuonna venäläisten osuus oli 44 % ja vähän reilu puolet ylittäjistä oli suomalaisia.

Yöpymiset päinvastaiseen suuntaan

Yllättävää kyllä, vaikka rajanylitykset olivat lievässä kasvussa, niin venäläisten rekisteröityjen yöpymisten määrä laski 6,8 % alkuvuonna. Pielisen Karjala oli seutukunnista ainoa, jossa rekisteröityjen yöpymisten määrä nousi. Kasvua oli mukavat 12 %. Suurinta lasku oli Keski-Karjalassa, jossa yöpymisiä kirjattiin 18 % vähemmän. Joensuun seudulla laskua oli hieman vajaat 15 %. Venäläisten yöpymisiä kirjattiin 10 873 vuoden ensimmäisen puolikkaan aikana.

Venäläismatkailijoiden keskimääräinen viipymä maakunnassa pysyi lähes ennallaan eli noin kahdessa vuorokaudessa. Pisimmät matkat suuntau-

tuivat Lieksaan, jossa keskimääräinen viipymä oli kolme vuorokautta ja lyhimmat Joensuuhun, jossa viivytettiin keskimäärin puolitoista vuorokautta.

Ruflan heikko taso heijastuu kauppaan

Ruflan kurssi on jatkunut heikkona vuoden 2014 laskun jälkeen. Vuoden 2018 keskikurssi oli noin 74 ruplaa/euro. Kuluvan vuoden ensimmäisen kahdeksan kuukauden aikana ruflan keskikurssi on ollut vain hieman edellisvuotta parempi, noin 73 ruplaa/euro. Edelleen ollaan kaukana laskusuhdannetta edeltäneestä ruflan kurssista (vuonna 2013 42 ruplaa/euro) ja venäläisten ostovoimasta.

Ruflan kurssin heikko taso heijastunee yhä venäläisten matkailuun ja taxfree-ostoihin, jotka Joensuussa laskivat alkuvuonna 25 % vuoden 2018 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Vastava koko maan luku oli -18,2 %. Sen sijaan invoice-kauppa oli edellisvuotta aktiivisempaa, Niiralassa leimattiin invoice-kuitteja yhdeksän prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona. Koko maan tasolla invoice-kauppa laski 6,2 %.

Toivotaan, että tulevan vuoden tapahtumat kuten ampumahiihtokisat sekä maakunnan matkailutoimijoidemme aktiivisesti tekemä työ houkuttelevat yhä useampia venäläisiä taas matkailemaan maakuntaamme!

Tiina Moisala
aluekehitysasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

-15,0

Tutkimustoimintojen vahvistumisesta valoa kaivannaissektorille

Suomen kaivannaisalalla vuosi 2018 oli loushimäärässä kaikkien aikojen ennätysvuosi – maassamme louhittiin metallimalmeja ja sivukiviä ennätysmäärä neljättä vuotta peräkkäin. Samaan aikaan kaivannaistoiminnan kannattavuus on pienentynyt, johtuen mm. kauppa- ja tullipakotteista ja raaka-aineiden hinnankehityksestä.

Pohjois-Karjalassa kaivostoiminnan ja louhinnan liikevaihto oli vuoden 2019 alkupuoliskolla noin 15 % pienempi kuin vastaavana ajanjaksona vuotta aiemmin. Boliden Oy:n Kynylahden kaivos on ainoa maakunnan toiminnassa oleva metallimalmikaivos. Kobolttiin liittyy myös FinnCobolt Oy:n Hautalammen kaivos-hanke, jonka rahoitusta parhaillaan selvitetään. Karjalan kultalinjalla Endomines Oy on jatkanut kairauksia ja malminetsintää. Yrityksellä on myös suunnitelmia avata Pampalon kultakaivos takaisin tuotantoon.

Akuissa runsaasti potentiaalia

Uudenlaista kehityspotentiaalia kaivannaisalalle tuo globaali energiamurros ja akkujen käytön yleistymisen. Pohjois-Karjala on alkusyksystä liittynyt mukaan "Advanced materials for Batteries"-verkostoon, jonka viitekehystenä toimii Euroopan Komission lanseeraama European Battery Alliance. Verkosto toimii Euroopan Komission Joint Research Centerin ohjauksessa ja on osa laajempaa eurooppalaisen teollisuuden uudistamisen kokonaisuutta. Akkuverkoston kautta maakunta pääsee mukaan laaja-alaiseen yhteistyöhön, jossa tavoitteena saada aikaan investointeja ak-

kuklusterin ja -arvoketjujen sekä niihin liittyvän tutkimuksen kehittämiseksi.

Business Joensuu toimii koordinaatio-vastuussa "Mining Industry and global value chains" verkostossa, jossa keskeisenä päämääränä on mukana olevien eurooppalaisten alueiden teollisuus- ja palveluyritysten liiketoiminnan kehittäminen ja yhteisten investointien aikaansaaminen. Kansallisena kumppanina verkostossa toimii Kemins Digipolis.

Hyviä uutisia GTK:n suunnasta

Erityisen hyviä uutisia Pohjois-Karjalan kaivannaissektorille on tullut syksyn aikana GTK:n suunnasta. GTK:n uusi strategia vahvistaa Outokummun Mintec:n ja sen koetehtaan asemaa ja tuo lisäpanostuksia maakunnassa tehtävään mineraalien analysointi- ja prosessointiosaamiseen.

Tavoitteena on tuottaa Mintec:n asiakkaille entistä kokonaisvaltaisempia palvelukokonaisuuksia ja hyödyntää esim. digitalisaation mahdollisuuksia tehokkaammin. Outokummun yksikkö kehittää jatkossa kiertotalouden ratkaisujen ympärille liittyviä toimintoja, jotka voivat liittyä esim. akkujen kemikaalien ja mineraalien kierrätykseen. Sekundääristen raaka-aineiden hyödyntäminen ja kiertotalouden periaatteet ovat jatkossa osa koko toimialan perusteita.

Maarit Siitonen
aluekehityspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Luotsi-hanke haastaa kaikki ihmiset ja yritykset mukaan:

Joensuusta työn ilon pääkaupunki!

Koskaan aiemmin ei ole käyty näin voimallisesti työttömyyden kimppuun kuin Joensuun kaupungin Luotsi-hankkeessa. Tavoitteena on 7200 asiakaskontaktia ja Joensuun työttömyyden puolittaminen. Työministeri Timo Harakka avajaispäivänä: "Koko Suomi seuraa teitä!"

"...kyllä kirveelle on töitä!"

Näihin sanoihin päättyi Joensuun kaupunginjohtaja Kari Karjalaisen puhe. Samaan aikaan kun trumpetti soitti fanfaarin, puolitettiin kaupunginjohtaja teatraalisesti nauhan, johon oli kirjoitettu: TYÖTTÖMYYS. Kun kirves iskeytyi pölliin, ampuivat hankkeen ensimmäiset 13 duuniagenttia ilmoille konfettisateen – juhlan jälkeen on arki koittanut, miten hanke on käynnistynyt?

- Ensimmäisen kahden kuukauden aikana olemme ylittäneet reippaasti asiakastavoittemme. Asiakkaat kuten työnvaihtajat, työttömät, lomautetut ja pian valmistuvat ovat löytäneet meidät omatoimisesti – kiitos aktiivisen viestinnän ja somenäkömisen. Olemme onnistuneet saamaan viestinviejiksi ihmisiä kaupungissa ja taajamissa – duuniagenttien aikoja varataan myös ystävän tai huolestuneen läheisen suosituksesta.

Centrumin kauppakeskuksessa toimivassa Luotsissa on joka arkipäivä päivystys ja ajanvaraus klo 10-18, joten tarvitsee vain kävellä sisään. Verkostokumppanit ja yritykset ovat ottaneet avosylin vastaan uudet keinomme niin piilotyöpaikkojen etsinnässä kuin henkilökohtaisessa valmennuksessaakin, kertoo hankkeessa toisena valmennuspäällikkönä toimiva Marjatta Rummukainen.

Kohtaamisia kohtaanto-ongelma-äärellä

Jo lyhyessä ajassa on käynyt selväksi, että henkilökohtainen kohtaaminen ja perinpohjainen keskustelu tuottavat tehokkaimman ratkaisun oltiinpa etsimässä työpaikkaa, uutta suuntaa tai niitä työllistymisen todellisia esteitä, joista puhuminen voi joskus olla ymmärrettävän vaikeaa.

Joensuun seutu kärsii myös merkittävästä kohtaanto-ongelmasta, jossa samaan aikaan tietyillä aloilla on koko ajan työvoimapula ja silti työttömyysluvut ovat suuria.

- Tämä vaatii pitkäjänteisempää verkostotyötä, jossa käytämme kaikki keinot täsmäkoulutuksesta ostopalveluihin

Työttömyysnauhaa puolittamassa duuniagentti Tarja Munne ja valmennuspäällikkö Kaija Turunen. Keskellä kirveen kanssa kaupunginjohtaja Kari Karjalainen ja valmennuspäällikkö Marjatta Rummukainen.

ja myös kansainvälisten opiskelijoiden ja paluumuuttajien houkutteluun, jatkaa alle 30-vuotiaiden työllistymisestä vastaava valmennuspäällikkö Kaija Turunen.

Työn ilo pintaan haastekampanjan avulla

Jokainen joensuulainen on haastettu mukaan tavoitteeseemme työllisyyden puolittamisesta. Ilosta tunnettu kaupunki halutaan julistaa työn ilon pääkaupungiksi, koska kaupungin tavoite on samalla buustata elinvoimaa yrityksiin ilon kautta.

Tutkimusten mukaan työyhteisön, jonka työstä ilo on pois, on hankala menestyä myöskään taloudellisesti. Sen sijaan hyvällä hengellä, yhteen hiileen puhaltamalla on tehty ennenkin pieniä ihmeitä. Haastamme kaikki työyhteisöt miettimään, mikä lisää iloa ja tuo eniten mielekkyyttä työpäivään. Yrityksille lupaamme olla rekrytointia helpottava yhteistyökumppani – olipa kyseessä lyhytaikainen tarve apukäsistä, kansainvälistyminen tai pienyrityksen kasvuharppaus.

- Tavoitteemme on palkata 36 ehtiväistä duuniagenttia, joten vihreät hupparit tulevat vilahtelemaan Joensuun katukuvassa. Vuoden vaihteessa Centrumin kolmanteen kerrokseen laajenevat tilat ja toimintatapa pyritään vakiinnuttamaan Joensuussa hankkeen loppumisen 2022 jälkeenkin.

Riitta Nyberg
duuniagentti
Luotsi-hanke

Kasvu syntyy kohtaantoa kehittämällä

Pohjois-Karjala on pitkään ollut yksi Suomen korkeimman työttömyyden alueista ja konsulttitoimisto MDI:n syyskuussa 2019 laskemalle työttömyyden kokonaisindeksillä mitattuna maakunnan työttömyys on koko maan korkeinta. Korkealla tasolla pysyneestä työttömyydestä huolimatta maakunnan yritykset ja työnantajat rekrytoivat jatkuvasti uusia työntekijöitä ja kilpailu osaavista työntekijöistä on kiristynyt, mikä näkyy rekrytointiaikojen pitenemisestä.

Tilastokeskus julkisti lokakuussa tuoreet kuntakohtaiset väestöennusteet, joiden mukaan työikäisen väestön määrä laskee Pohjois-Karjalassa n. 14 % vuoteen 2040 mennessä. Työikäisten määrän ennakoitussa muutoksessa on suuria alueellisia eroja ja haasteet työvoiman saatavuudessa konkretisoituvat nopeammin keskustusten ulkopuolella.

Työllisyysstrategia työn alla

Korkean työttömyyden ja työvoiman saatavuuden haasteiden taklaamiseksi on Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen johdolla valmisteltu maakunnallista työllisyysstrategiaa. Strategiaa on tehty laaja-alaisena verkostotyönä maakunnan työllisyystoimijoiden (työ- ja elinkeinohallinto, koulutusorganisaatiot, alueelliset kehitysyhtiöt ja elinkeinoelämä) kesken viidessä työpajassa.

Strategiaproessin aikana on mm. laadittu kohtaanto-ongelman aluetaloudelliset vaikutukset ja näiden laskelmien perusteella kohtaanto-ongelma laskee maakunnan kokonaistuotosta runsaat 300 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä summa muodostuu menetetyistä tuotannosta työvoiman rekrytointiaikojen

Kuvassa projektikoordinaattori Henna Johansson ja projektipäällikkö Tuukka Arosara.

venyessä ja alentuneesta ostovoimasta työttömyyden seurauksena ja menetetyistä verotuloista.

Kestävän kasvun kokeilualue

Työllisyysstrategian lisäksi Pohjois-Karjalassa on valmisteltu esitys maakunnasta kestävän kasvun kokeilualueena. Pohjois-Karjala muodostaa oman työsäkäyntialueensa ja se mahdollistaisi erilaisten työllisyyttä ja yritystoimintaa edistävien kokeilujen tekemisen maakunnassa. Näitä kokeiluja varten laadittiin alkusyksystä esitys konkreettisista toimenpiteistä yritystoiminnan edellytysten ja investointien tukemiseksi, sekä työmarkkinoille siirtymisen helpottamiseksi.

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen panostusta työmarkkinoiden kohtaannon parantamiseksi tukee vuoden 2021 loppuun jatkuva KasvuPOK-hanke, joka on rahoitettu Euroopan sosiaalirahastosta. Hanke edistää työllisyysstrategian jalkauttamista järjestämällä työpajoja ja tuottamalla tietoa työmarkkinoiden kohtaannosta. Lisäksi hankkeella pyritään työllisyystoimien vaikuttavuuden lisäämiseen kehittämällä työllisyystoimijoiden yhteistyötä ja rakentamalla uusia yhteistyön tekemisen tapoja.

Tuukka Arosara
projektipäällikkö
KasvuPOK-hanke,
Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Lähiesimiestaidot syventävät ohjausta puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalla

Martina Bamberg on työskennellyt puhtausalalla jo viisitoista vuotta, joista kymmenen esimiestehtävissä. Työn ohessa hän on opiskellut Riveriassa useita ammattitutkintoja, viimeisimpänä Lähiesimiestyön ammattitutkinnon. Ympyrä sulkeutui ja nyt hän ohjaa Riveriassa puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan opiskelijoita alan monipuolisiin tehtäviin.

Lähiesimiestyön ammattitutkinto on omiaan uusille esimiehille ja ohjaustyössä toimiville. Se antaa perusvalmiudet esimiestyöhön, mutta tarjoaa myös oman työn kehittämisen paikkoja ”vanhoille konkareille”.

- Lähdin suorittamaan tutkintoa, kun olin toiminut silloisessa työssäni lähiesimiehenä jo kahdeksan vuotta, Martina Bamberg kertoo.

- Tutkinto oli tavallaan kertaus itselle ja erityisesti sain valmiuksia kehittämistyöhön eli pystyin kokonaisvaltaisesti kehittämään omaa esimiestyötäni. Valinnaisilla tutkinnon osilla puolestaan pystyin paneutumaan henkilöstötyön sekä toiminnan kannattavuuden kehittämiseen.

Martina Bamberg (vas.) pyrkii opiskelijoita ohjattessaan luomaan positiivisen ja rennon tunnelman. Kuvaaja: Pasi Lehtonen / Riveria

Vertaistukea ja ajatusten vaihtoa

Esimies taipuu moneen; on ymmärtäväinen, jämäkkä, sietää painetta ja on myös oman alansa asiantuntija. Kuitenkin työ voi olla melko yksinäistä, jolloin vertaistuki tarjoaa kaivattua ajatusten vaihtoa.

- Vaikka koulutukseen osallistujat ovat erilaisista työympäristöistä, niin samoja ongelmia on kaikilla, Martina Bamberg muistuttaa.

- Sain muilta esimiehiltä hyviä vinkkejä omaan työhöni ja myös asiantuntijaluennot olivat todella mielenkiintoisia.

Kouluttautuminen tuo näkökulmaa ja syvyyttä opiskelijoiden ohjaukseen

Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalla on työvoimapula, vaikka tarjolla on monipuolisia työtehtäviä ja kokoaikaisia työpaikkoja. Omassa työssään Riverian ammatillisena ohjaajana Martina Bamberg pääsee nyt myös vaikuttamaan tulevien puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattilaisten asenteeseen ja oman työn arvostukseen.

Lähiesimiestyön ammattitutkinto on tuonut näkökulmaa ja syvyyttä ohjaustilanteisiin.

- Teen paljon ohjauskäyntejä maakunnassa erilaisissa työkohteissa ja annan tukea ja ohjausta opiskelijoille, että he saavuttaisivat omia tavoitteitaan. Pyrin luomaan ohjauskäynneillä aina rennon ilmapiirin ja kerron, että virheitäkin saa sattua, koska niistä opitaan, Bamberg kertoo.

- Antoisaa on ollut huomata opiskelijoiden kehitys ja sitoutuminen työhön.

Koulutus alkaa räätälöidysti puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalle

Lähiesimiestyön ammattitutkintoa on toteutettu Riveriassa jo vuodesta 2016 ja mukana on aina ollut osallistujia puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalta.

- Vuoden 2020 helmikuussa käynnistyy ensimmäinen juuri tälle kohderyhmälle suunnattu ja räätälöity koulutus, kertoo Liiketoiminta-alan lehtori **Henna Lamminluoto**.

- Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalle suunnatussa lähiesimiestyön ammattitutkintokoulutuksessa kohderyhmää ovat palveluohjaajat, siivoustyön ohjaajat, kohde- tai tiimivastaavat ja alan yrittäjät. Valittavana on tutkinnonosia kohdennettua juuri puhtaus- ja kiinteistöpalvelualalle.

Paula Hulkkonen
viestinnän sisällöntuottaja
Riveria

Pk-yritykset uskovat edelleen työllistämiseen

Syksyn yritysbarometri kertoi, että pienten ja keski suurten yritysten lähiajan suhdanneodotukset ovat kevään 2019 tilannetta heikkomat. Pohjois-Karjalan alueen suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen ovat kuitenkin hieman paremmat kuin keväällä. Saldoluovuksi muodostui nyt +14, kun se keväällä oli +11.

Noin puolet (52 %) pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Pohjois-Karjalan alueella on viime kevään tapaan eniten kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä 37 %. Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi 7 % vastaajista, mikä on viisi prosenttiyksikköä enemmän kuin kevään otoksessa. Tämä näkyy myös järjestö-

me Jatkis-hankkeen palveluiden kasvavassa kysynnässä.

Voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on koko maassa lähes saman verran ja Pohjois-Karjalassa hieman vähemmän kuin keväällä. Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat Pohjois-Karjalan pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia. Työn uudelleenorganisointi on Pohjois-Karjalassa yleinen toimi suhteessa koko maan lukuihin.

Pohjois-Karjalassa pk-yritykset näkevät edelleen selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja kou-

lutuksessa. Alueella myös johtamisessa nähdään koko maan keskiarvoa enemmän kehittämistarpeita.

Pohjois-Karjalassa kilpailutilanne ja yleinen suhdanne- ja taloustilanne ovat useimmin mainitut esteet kehittämiseen.

Neljällä viidestä Pohjois-Karjalan alueen pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista ja palveluista liiketoimintansa sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Merja Blomberg
toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry

Työpaikkojen määrä kääntyi kasvuun 2017

Trendit-lehden nopeat suhdannetiedot näyttävät kehityksen tuoreimman suunnan. Viralliset tilastot julkaistaan parin vuoden viiveellä ja ne kertovat, miten nykyiseen tilanteeseen on tultu.

Tilastokeskuksen 3.10. julkistamien työssäkäyntitilaston tietojen mukaan Pohjois-Karjalan työpaikkojen määrä kasvoi vuonna 2017 liki tuhannella (+995) eli 1,7 %. Kyseessä oli ensimmäinen vuosi sitten vuoden 2011, jolloin työpaikkojen kokonaismäärä maakunnassa kasvoi.

Teollisuustyöpaikkojen määrä kasvoi kaikkiaan 409 työpaikalla (+4,8 %). Hallinto- ja tukipalveluilla kasvu oli 247 työpaikkaa (+7,6 %) ja rakentamisessa 217 työpaikkaa (+5,8 %). Alkutuotannosta puolestaan katosi 172 työpaikkaa (-4,9 %).

Kasvu keskittyi Joensuun seutukuntaan, jossa työpaikkojen määrän lisäys oli +1 321 (+2,8 %). Keski-Karjalassa työpaikkojen määrä laski (-212, -3,9 %), näin kävi myös Pielisen Karjalassa (-114, -1,6 %). Kunnista vahvinta kasvu oli työpaikkamäärällä mitaten Joensuussa (+1 340, +4,0 %). Outokummussa suhteellinen kasvu oli vielä hiuksenhienosti vahvempaa (+96, +4,1 %). Eniten työpaikkojen määrä väheni absoluuttisesti

mitaten Lieksassa (-157, -4,3 %) ja suhteellisesti Ilomantsissa (-136, -8,2 %).

Koko maan tasolla työpaikkojen määrä kasvoi noin 52 000 työpaikalla (+2,3 %). Valtakunnallisesti vahvimmat kasvualat olivat samat kuin Pohjois-Karjalassa (teollisuus, rakentaminen ja hallinto- ja tukipalvelut) järjestys vain oli hieman erilainen. Koko maan tasolla sosiaali- ja terveyspalvelut oli neljänneksi suurimman työpaikkalisäyksen ala. Näiltä osin Pohjois-Karjalassa mentiin toiseen suuntaan: alan työpaikkojen määrä laski. Kyseessä oli Siun soten toiminnan aloitusvuosi.

Itä-Suomen maakunnista Pohjois-Karjala oli tällä kertaa vahvimmissa vedossa. Pohjois-Savossa työpaikkojen määrä kasvoi 1,3 %. Etelä-Savossa työpaikkojen määrä puolestaan laski 0,4 %. Koko maan tasolla työpaikkojen määrä suhteellinen kasvu oli vahvinta Pirkanmaalla (+4,1 %) ja Varsinais-Suomes- sa (+3,4 %).

Kimmo Niiranen
maakunta-asiamies
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan
MAAKUNTALIITTO

BUSINESS
JOENSUU | JOE
WITH

KETI

PIKES

Lieksan kaupunki

Yrittäjät
POHJOIS-KARJALA

POHJOIS-KARJALAN
KAUPPAKAMARI

RIVERIA

PKO

OP Pohjois-Karjala

Julkaisija: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Päätoimittaja: Rauno Jussila

Graafinen suunnittelu ja taitto: Laura Jussila

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuvat:

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Tilastoaineisto: Tilastokeskus,
Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kuvat: Jarno Artika kansi, s. 2-3, 8-13, 22-27,
Pixabay s. 4-5, 30-31, Marko Puumalainen/
Karjalaisen kuva-arkisto s. 6-7, Abloy Oyj s. 14-15,
Binderholz Nordic Oy s. 16-17, Aapo Laiho s. 18-19,
Saimaa ilmiö -hanke s. 20-21, Joensuun Yrityskiin-
teistöt s. 29-29

Painatus: LaserMedia Oy

Painosmäärä: 1 500 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa

